

308238

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

VOL. I.
సంపుటము ౧

చెన్న పట్టణము 1914 సం॥ ఆగస్టు నెల 23 వ తేది ఆదివారము.
ఆనందనామ సంవత్సర భాద్రపద శుద్ధ ద్విత్వీయ ౨

No. 127
సంచిక ౧౨౭

ఆనందా ఫౌంటెన్ వేనా.

౧౪ వన్నె బంగారు నిబ్బు చేర్చబడియున్నది. పెద్దకొళాయి యన్నందువలన ఇంకా చాలాపట్టును. విద్యార్థులు వేలకొలది కొనుచున్నారు. వలయువారలు కాలయాపనమును చేయకొందురు గాక. ఇయ్యది వెడల్పు నిబ్బుతోగాని సన్ననిబ్బుతోగాని విక్రయింపవచ్చును. వెల. రు. 1-12-0. క్రిందవ్రాసియును విలాసమునకు వ్రాసి తెప్పించుకొనవచ్చును.

కాగితములు రకములు

హాన్ కాగితములు, తెల్లకాగితములు, కలర్ కాగితములు, మరియు అనేక ప్రేషనరీ సామానులు పెనసెల్లు పేనాలు, టైప్ రైటింగు కాగితములు, రెజ్డ్ కాగితములు, ఇవి అన్నియు దొరకును. వలయువారలు క్రింద అక్షరమునకు వ్రాసి తెప్పించుకొనవలయును.

ఆర్ వేంకటేశ్వర్ అన్డ్ కంపెనీ

ఆనందా ముద్రాలయము.

బ్రాడ్వే, మదరాస్.

ఓటో మోహిని

“ఓటో, ఓటో” అని ముందు పేరు పెట్టుకొని పరికరమైనది అత్తరులు బయలుదేరినవి. మా ఓటో మోహిని యను అత్తరు మెట్టమెదట బయలుదేరి ప్రఖ్యాతిని గడించినతరువాత పులినిజూచి నక్క వాతెట్టుకొనినట్లు ఈచెడ్డ అత్తరులు బయలుదేరి బహుమతి పొందుచున్నవి. కాబట్టి ఓటో అను పేరు ముందు పెట్టుకొనినంత మాత్రాన ఆయత్తరులను గొని మోసపోకుడు. ఓటోమోహినిని మాత్రమే చూచికొనుటవలన మీసాము వృధకాదు. ఓటోమోహినియొక్క విశేషము లివి.

(1) ఓటోమోహిని :—ఒకసారి బట్టలమీద రాచుకొనినతరువాత నాలుగు రోజులవరకు వాసనపోదు. పోవునది రుజువుచేసినవారికి 100 రూపాలు బహుమతి యిచ్చెదము.

(2) ఓటోమోహినిని రాచుకొనిన తోడనే మట్టుప్రక్క యంతయు ఘుమఘుమ సువాసతో నిండియుండును ఒక పుష్పద్యాన వనమధ్యనుండున్నట్లుండును.

(3) ఓటోమోహినికి అనేకమంది మహారాజులు, రాజులు, జమీందారులు, శ్రీమంతులు, వకీళ్లు సాధారణులు సయితము అడుగనిదే వందలకొలది యోగ్యతాపత్రముల నిచ్చియున్నారు.

(4) మైసూరు ప్రదర్శనములోను, ఇతరచోటులలోను బంగారు పతకములు దాని ప్రాశస్త్యమునకయి ఒసంగిరి.

(5) ఓటోమోహినివారు ఈ అత్తరు బాగుగలేదని రుజువుచేసినవారికి 100 రూపాల యిచ్చెదమని ఘంటాపదముగ జెప్ప సామానించుచున్నారుగాని పోలిక అత్తరులను సృష్టించి మోసముచేయువారు నోరు మెదల్చలేకయున్నారు. ఈబుద్ధు ప్రతిదినము వందలకువందలు ఎగిరిపోవుచున్నవి. ఏ పెండ్లిండ్లలోను ఇతే. ఏ నాటకములలోను ఇతే. ఎచ్చటను ఇతే.

శ్రీ జొన్న గాను స్టాపరుల బుడ్డి 1-కి 2-0-0. 1-రూం బుడ్డి 0-12-0. ఓటోమోహిని సెంటెండుకార్డు డబ్బా 1కి 0-12-0

(ఈకార్డు 12 తక్కువగా పంపబడవు).

అన్నిచోటులలోను ఏజెంట్లు కావలయును. వర్తకులకు స్పెషలు రేట్లు యివ్వబడును.

సోలు ఏజెంట్లు:—మా భగవాన్ దాస్ చున్నీలాలు అందు కంపెనీ, 177 వైనాబజారు రోడ్, మదరాసు.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము

ప్రతివారము వేలకు వేలు విక్రయము.

సీసా 1-కి 0-౮-౦ అణాలు మాత్రమే

తలనొప్పుల మాన్పును. వాయువుపోట్ల బాపును

పార్శ్వపునొప్పుల బారదోలును. పొట్లపోగొట్టిన

వనమూలికలచే హిందూదేశమందు

తయారుచేయబడు మంచిమందు.

సువాసనగలిగియుండును.

ఓనిని విదేశములలోకూడ వాడుచున్నారు.

పంచభావచీకటి దుచికొనిన మోసము గలంగదు

అమృతాంజనము డిపో, నెం. 109, ఫోర్టు బొంబాయి; లేక నెం. 9, జహంగీరువీధి, బాద్లిటవున్ మద్రాసు.

చిరునామా:—ఆంధ్రప్రత్రికా కార్యాలయము, పోస్టబాక్సు నెం. 212, మద్రాసు.

ది స పత్రిక.

ప్రతిదినము 10 పుటల విషయ ముండును.

చందా సం॥ నకు రూ. 12-0-0 3 మాసములకు రూ. 3-4-0
6 మాసములకు ,, 6-4-0 1 మాసములకు ,, 1-2-0

క్రొంప్టన్ ఇంజనీరింగు

కంపెనీ, మదరాసు.

ప్రింటింగు ప్రెస్సులు,

రయిసు మిల్లులు,

పిండి మిల్లులు,

నీరుతోడు యంత్రములు,

మొదలగు వాటినిన్నిటిని ఆవిరివలన గాని, గ్యాసువలన గాని, నూనెవలన గాని, లేక విద్యుత్తుక్రి (ఎలక్ట్రిసిటీ) వలన గాని, నడపింపవలయు ననువారు

ఎస్టిమేటులకు, స్కీములకు

మాకు తప్పక వ్రాయవలసినది

మావద్ద ఎలక్ట్రికల్ సామానులు, జనరలు యింజనీరింగు సామానులు విశేషముగా గలవు.

మేము ఎంగల్ బర్న్స్ లూలిగేటింగు ఆయిలు లకు ఏజెంట్లుము.

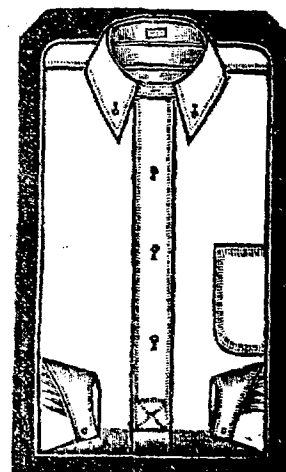
చిరునామా:—

నెం 7, ఆర్మీని యక్ విధి,

మదరాసు.

The Crompton Engineering Co.,
7, Armenian Street, MADRAS.

టీవీల్ షర్టులు.

మొదటికి కము టీవీల్ షర్టులు

డబ్బా 1-కి రు. 18-8-0

రెండవకి కము ,, 12-0-0

సాధారణరకముది 10-8-0

ఇంగ్లీషు రంగులగుల

షర్టులు 1-కి రు. 2-4-0

వ్రాయ న ప్లూడు

మీసెడ చుట్టకొలత

యెంతో, తొమ్ము ఎన్ని

అంగుళములో వ్రాయ

వలయును.

మి యూరింగ్స్ గర్లనన్న రైల్వేవను శేరు వ్రాయడు.
లాడను ప్రేడింగు కంపెనీ,

87/88 రత్నబజారువీధి, మద్రాసు.

LONDON TRADING CC
37/38 Rattan Bazar Road, Madras.

కలరాకు నిర్దోషధము

౧౦౦-కీ-౯౯-గుణము.

తప్పక యేదశలోనున్ననుగాని కలరాను కుదుర్చును
మూత్రమును ధారాళముగను ఉష్ణమును స్థిరముగను
వుంచును.

ఇతరదుర్గుణముల రానివ్వదు.

కర్పూరాద్యరిష్టం - బు-౧ 0-12-0. మాత్రమే.
విషూచి సంజీవిని - మా-౧౨

ప్యాకింగు పోస్టేజి వేరు.

అధికముగా గోరువారు దగ్గిరరైలుస్టేషనును వెలుపవలెను.

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యు,

ఎ.వి. యస్. ఏ. యం. బి.

ఆయుర్వేదాశ్రమం,

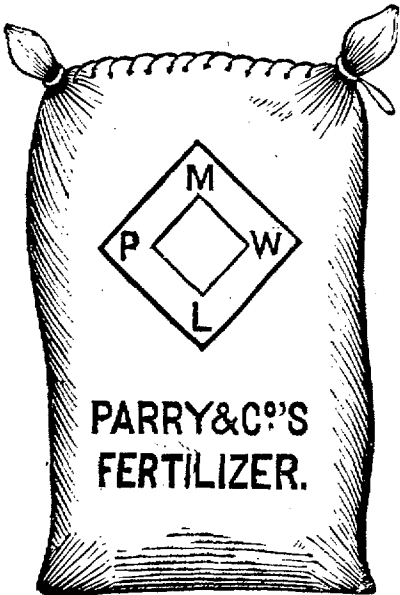
జి. టి. మదరాస్.

కె.లి.గ్రాం అడ్రసు
పండిట్, మదరాస్.

మెస్సర్స్ ప్యారి. అండు కో.

మేనేజింగు యేజింట్లు, ది ప్రెసిడెంట్ మెన్బర్సువర్కు లిమిటెడ్ మద్రాసు:

పూర్వమైన గుంటలకు
ఈ క్రింద నడపారించిన వైరుల
కును, ఇంకా ఇతరవైరులకును, అన్ని
విధములయిన వైరులకును, ఆయాభూ
ములనుసరించి ఆయా వైరులకు తగిన
యెరువులు తయారుచేయబడుచున్నవి.
ఆయా భూములనుండి బంపబడు మ
ట్టిని తనిఖీచేసి యీ యెరువులతయారు
చేయబడుచున్నవి గాన ఫలితము
రెట్టింపగుటకు సంబంధించినది.
ఈ విషయమును తెలుసుకొనువారు
మాగుంటూరు సోల్ యేజింట్లనుండి
తెలిసికొనవలయు.
పరివైరు, గోధుమ, పత్తి, నీలి, మేరు
సెంగలు, సుపులు, ఆముదాలు, కుసు
ములు. రాగి, సజ్జ, జొన్న, మొక్క
జొన్న, ఆకుకూరలు, గడ్డి, చొప్ప

తగినయెరువులు!!
వైరా, అన్ని అపరదినసులు చిలగ
డము, బంగాళాదంపలు, పసుపు,
అల్లం, మిరపకాయలు, నీరుల్లి, వెల్లుల్లి,
వంకాయలు, ముల్లంగి, చిక్కుడుకాయ
బటాని, పొగాకు, చెఱుకు, తమలపాకు,
మిరియాలు, కొబ్బరిచెట్టు, తేయాకు,
కాఫీ, ఆరటిచెట్టు, ద్రాక్షతీగ,
అంజూరు, పంపరపన, సరకుచెట్టు,
పొట్లకాయలు, / గంజాయి చెట్టు,
అనానకాయలు, పూలచెట్టు, బాదం
చెట్టు, అన్ని వాపతుల ఫలవృక్షములు,
మామడిచెట్టు, దానిమ్మచెట్టు, గడ్డి,
ఎకపు పుస్తకములకును క్రయ
జాపితా మొదలగు వాటికి క్రింద
నడపారించియుండు వైవిధ్యమునకు
వ్రాయవలెను.

చీమకుర్తి బసవయ్య, మర్పంటు, సోల్ యేజింట్లు గుంటూరుపోస్టు, గుంటూరుజిల్లా.

వనోపధి సారసపరిల్లా.

ఇది దేహమునందుబుట్టు నెత్తురుగడ్డలను వరియ నకిల చర్మరోగములను బాగుజేయును.
కీళ్ళపోట్లు, పాతవాయువుపోట్లు, రసపట్లు, రక్తవికారమువలన గలిగిన అన్నిరోగములను దీనివలన
కయవగును. ఇది చర్మమునకు కాంతినిగలిగించును. నాడితంతువులకు శుష్టినిగలిగించును. నెత్తురును
శుద్ధికరణచి వృద్ధిచేయును. దీనివలన శరీరమునకు బలము, ఆరోగ్యము కలుగును.
ఒక సీసామందును వాడిన తోడనే శరీరములో నొకవిధమైన మార్పు గనుపించును. రెండుసీసాలు
వాడిన తోడనే శరీరము బాగుపడును.

సీసా వెల రూ. 1-4-0.

డాక్టరు డి. బి. సావంత్. ౧౪౪. ఫననవాడీ. నం. ౨. బొంబాయి

Dr. D. B. SAVANT, No. 144 Fanaswadi, No. 2. Bombay.

లక్ష్మ.

బలవర్ధకౌషధము.

మెదడులో పటుత్వము లేకుండుట, స్త్రీలు వెట్టిగా
యేడ్చుట, మలబద్ధము, నిస్సారత, వీర్యవృద్ధి, వెన్నెముకలో
నొప్పి, పాలిపోవుట, నపుంసకత్వము మొదలగు వానిని కుదిర్చి
శరీరమునకు బలమిచ్చును. ఇది దేహములో కండలను పెంచును.
నెత్తురుకు, మెదడుకు, రక్తనాళములకు విశేషము బలమొసగు
గును. మూడుబుడ్లు వాడవలసినది. మిగిలినము నయమగును.
మీరు క్రొత్తమనుష్యులయినట్లు కన్పడును.

లక్ష్మ మియంటియందు ప్రతిదినమునా భోజనమున బలమును
సామర్థ్యమును, తేజస్సును ప్రసాదించును. మంచి ప్రవర్తనము
మంచి దేహపటుత్వము యుండుటవలన గల జీవితేశ్వరిని
యొసంగును. బుడ్డి 1కి విలువ 2-4-0, మూడుబుడ్డ విలువ 6-4-0
లక్ష్మ ట్రానిక్ మాత్రలు, 32 మాత్రలుగల బుడ్డి 1-కి 2-0-0.
సోలు ఏజెంటులు: లక్ష్మ మియంటి, మదరాసు.

నెం 106, మింటి స్ట్రీటు, మదరాసు.

చక్కని సుఖానందగల నెంబులను ప్రేమించువారు
ఆటోదిల్ బహార్ (రిజిస్టర్)

అనుప్రాప్తయల కుద్దేశింపబడిన ఆత్మరహస్యగింపవలయును.
మనోహరమయినది, సువాసనగలది, చాలకాలము వాసన
యుండునది, కొన్ని ఏళ్లవరకును పుష్పములనుండి మాత్రమే
తయారు చేయబడినట్టిది. ఇందు మద్యసారము చేర్చబడ
లేదు. నీచేతిరుమాలు మీదగాని, కోటుమీదగాని కొన్ని
బొట్లను వేసికొనినయెడల సువాసనలతో గూడినపుష్పతోట
లోనే గూర్చునట్లుండును. ఈ అద్భుతమైన వేయికముల
పుష్పములనుండి తీయబడిన ఆత్మర యొక్క సువాసననుభవించుటకయి
ఆటోదిల్ బహార్ యివ్వమని మీదగ్గరినున్న
సాపుకీపరు నడుగవలయును వారితావున లేదని మాకు వ్రా
యుడు. చిన్న బుడ్డి విలువ 0-8-0, మధ్యతరగతిబుడ్డి 0-12-0,
1 ట్రాన్సు ఆత్మరగల వెర్షను బుడ్డి 2-0-0 ఈ ఆత్మరలో
మరగబెట్టబడి ఘుమఘుమ గాడుచుండు కాదులు డజన్ 1-కి
0-10-0. వి. పి. ఖర్చుకొనువారును భరించవలయును.

సోలు ఏజెంటులు-ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్
కెమికల్ కంపెనీ, 155 జూమా మసీదు, బొంబాయి.

మదరాసు ఏజెంటు:- మెహత పురుషోత్తం మూర్తి
నెం 2కి, చై నాబజారు రోడ్డు, ప్రవరు బజారుసమీపం మదరాసు.

అనుభూత్యాయుర్వేద నిలయమువారి
యోషధములు.

1. స్వల్పతైలము. (గారంటీ) ఎన్ని సంవత్సరములనుండియైనను,
వాతమువలనగాని, మరియేరోగమువలనగాని ముడిగిపోయి
నకాళ్ళుగాని, చేతులుగాని, రెండుమూడుబుడ్లు పయోగించి
నయధాన్యతీలోనికి వచ్చును. అనేకమందికి బాగుపడినది.
వెల బుడ్డి 1-కి రు 4-0-0.
2. గంధక భస్మము. ఇదివర కెన్నడు నెవ్వరిచేతను తయారుచే
యబడలేదు. చాలవిచారణవైసి కనిపెట్టబడినది. కృష్ణవర్ణము
కడుపునొప్పలకును, దీనివంటిమందులేదు. తు 1-కి 1-0-0
3. ప్రణవాళిని. (పలాత్రి) ఎట్టి యసాధ్యముగను పుండ్లను
నవలీలగా మాపును. వెల డబ్బీ 1-కి 0-8-0
4. గంధక నారిశేళము. ఇది మూడుపూతలలో నెట్టిగట్టినవిదు
మును, రూపుమాపును. వెల డబ్బీ 1-కి 0-4-0
5. స్వజేశి కాపీ పొడుము. ఇది పలువిధములగు మూలికలచే
తయారుచేయబడినది. ధాతుపుష్టికిని, వైద్యశాంతికిని మి
క్కిలి యుపయుక్తము. వెల డబ్బీ 1-కి 0-6-0.

టి. పి. శ్రీనివాసాచార్యులు. అండు, సన్స్.
అనుభూత్యాయుర్వేదనిలయం, శ్రీనామతిర్థ విశాఖపట్టణం.

కుర్చీలు, మంచములు, బీరువలు.

మావద్ద మియంటి నలంకరించు సామానులన్నియు
గులభక్తయమునకు దొరకును. చెన్న పట్టణములో మాకంటె
చవుకగా నమ్మువారు లేరు.
మడత కుర్చీ 1-కి 1-2-0
కాక్ వన్ కుర్చీ సాదా " 2-2-0
డిట్ చేతులుగలది " 8-12-0
ఇనుపమడత మంచము కాక్ వన్ గలది సింగిల్ 10-0-0
డిట్ స్పింగుది 18-8-0
మట్టరకం స్పింగు 12-0-0
స్పింగుతో టాపు సయితముగల ఇనుపమంచము 16-8-0
(సింగిలు)
బీరువలు 8x4 అడుగులు 17-0-0
డిట్ 5x8 28-0-0 డిట్ మేలురకం 80-0-0
పడకకుర్చీ అనే సోఫా కుర్చీ కేముది 8-8-0
క్యాటలాగులో అనేక సామానులు గలవు. వ్రాసిన
వారికి పంపెదము.
పి. ఎస్. పొన్న స్వామి పిల్లె అండుసన్
కాచిగట్ మేకర్సు 41/42 రాబర్ట్ బజారుబీధి, మదరాసు.

క్రీస్తుశకమునకుఁ బూర్వము 47-48 సంవత్సరముల నఱి గిన మొదటి యలెక్షాండ్రయా యుద్ధమునకు నాయాలయో స్థలి, వైభవము, లక్ష్మి సాహచుండెను. యుద్ధానంతర మాపట్టణము కొల్లొట్టుపట్టున నాకస్మికముగా నాపుస్తకాలయము పరగురామార్పణ మాయెను. సిరసియనులోని డాటరు గ్రంథాలయము మాత్రము ప్రకృత్యుగుచు నీవలివిరాళములఁ బ్రవర్ధిల్లుచుండెను. పక్షమీను గ్రంథాలయమునుండి మారాంథోని, క్లీయోపాత్రాకుఁ బాకితోమకముగా నొసంగిన 20000 సంపుటము లవిరాళముల ముఖ్యములైనవి. దానంతేసి, యాయాలయ మనలికాలమునఁ బూర్వము వానితోఁ బుస్తకసంఖ్యచేతను, వాని విశేషాంశములచేతను, సమమైయుండెనుటకంకె మించెనని చెప్పనొప్పెను. క్రీస్తుశకమునకుఁ బూర్వము 263 సం॥ మొదలు 241 సం॥ దనుక పక్షమీనేషియాను పాలించిన మొదటి యూమినసు రాజు వైపర్బమీను పుస్తకాలయము స్థాపించెను. సోటరను నామాంతరము గల యతలను, వైవానియ నంతర ప్రభువు, దానిని నివృద్ధి పఱచెను. అట్లని విస్తరిల్లఁ బ్లోర్మిరాజులెక్షాండ్రయాలోని తమ గ్రంథాలయము నదిమించునని భయమంది, యానాటి తమ దేశపు కాశితములవారి దేశమున కంపరాదని శాసించిరి. కాని, యానిరాకరణము ప్లోర్మిరాజుల దురుద్దేశ్యసిద్ధికి మాటుగా, పక్షమీనులకు లాభకరమాయెను. పక్షమీనుల కప్పటికున్న కాకతములు నిరవశేషము కాఁగా వారి బుద్ధికౌశల్య ముపయోగించి వ్రాతకై కాశితములకుమాటు చర్యపటములఁ గావించిరి. రోమను చక్రవర్తులవలని విప్లవములలో నొకప్పుడు దోపిడికిలోపై వేఱొకతఱిఁ బునఃప్రతిష్ఠితమై, కుదకుఁ గ్రీస్తుశకానంతరము, 641 సంవత్సరమున సార్సన లెక్షాండ్రయా నాగ్రమించుకొని నపుడు కాలిఫోనియను ప్రభువాఙ్మవై నా గ్రంథాలయము పార్సనలచే విధ్వంసీకృతమాయెను. ఆయుద్ధమున జయమందిన సేనాధిపతి, మధ్యధరాద్రవ్యముద్రముల మధ్య కాలనఁ ద్రవ్వించి విఖ్యాతుడైనవాడు, ఇమ్మిలాసమ్రును నతఁడు, వైప్రాచీనామూల్య విద్యాకోశమును రక్షించ మనసుగల వాడైయుండెను. కాని, కాలిఫోనియ త్తరపుఁ గోరగా ఓమరును పేరుగల యాతఁడు, “గ్రీకులవైన యీ గ్రంథములు వరానుతోనమన్వయించునవియైనను గానందగా నీవితోబ్రయోజనములేదు. కురానుతో డేమించునవియైన నవి మాన్వయములుగాన విధ్వంస నీయములు.” అని వ్రాసెనట. ఈవిధ్వంస దండన మత్యంత విశేషమై, ముందుజెనుక లాలోచింపక గ్రుడ్డితనముగా భటులు నిర్వర్తించిరి. చర్యపటముల కాగితముల సంపుటములన్నిటి నాపట్టణమందలి యెరువేల స్నానభట్టములందును వ్రాయ్యుటకు కట్టెలుగా నుపయోగించిరి. అట్లుండను, నాటుమానువులకుఁ గాని నిశ్శేషముకాని పుస్తకసంఖ్య యుండెనట. గ్రీగోంబానల్యరాజు యనునతఁడు వైదారణకృత్యమును వ్రాసియుంచెను. నీరయను లిఖినిని పౌండ్రయాని పిల్లరుగాని, లాటుబాహులోని బాప్తైబ్రియసునేత యితవ్యనహరణముమై 1264 మొదలు 1286 వరకునకుఁ బ్రాగమందు మహాప్రభువైయుండెను. ప్రాచీన చరిత్రకాముఖ్యులైన ఎంటిచియస్, ఆల్మికనను నిరువురును రదాహరింపమిచే గిల్బురులువైషమయము సంఘము, అమ్రావంకవి. ప్రతిభాశాలి, వైకటయు నసంగతమైయున్నది. ఆతఁ విధముగా భ్వంసమైకట్లు నైషమచున్నాను అమ్రావంకదుఁ నట్టి నేతిమ చుట్టంకవర్తమునఁ బాటించి కాలిఫోనియ వైకావించియుండును. రోమను యానాథుడై డాటరు, సిరసియను, గ్రంథానంతరము లిరిగిసంవత్సరమునకా మతమైయున్నది.

కర్నూలు ప్రభుత్వములను.

ఆగస్టు 22 వ తేదీని కర్నూలులో ప్రారంభమగుట.

ఆగస్టు 22 వ తేదీ మధ్యాహ్నము కర్నూలునుండి

సభ కర్నూలులో సమావేశమయ్యెను. సభాధ్యక్షులగు దివాన్ బహదూరు కరుణాకర మీనక్ గారిని వ్యాండుస్వరములు స్తోమముగొల్పించుచు నెద్ద యుత్సవముతో వామండురమునుండి సభిజనులను పరిమితిగల గోషాఠికి ఈవందిరి. తోరణములతోడను, చిన్నచిన్న సంచాలతోడను, మిక్కిలి చక్కగా నలంకరింపబడెను. వందేమాతరం కీర్తనముతో సభ ప్రారంభమయ్యెను. దీనిని కొందఱువారికలు మిక్కిలి శ్రావ్యముగా పాడిరి. అనంతరము సన్మానసభాధ్యక్షులగు రావుబహదూరు ఎస్. వి. నరసింహారావుగారి యుపన్యాసము.

దీని యుపన్యాసము ముగిసిన కిమ్మట టి. చిదంబర రావుగారు దీని గాఢమహాదీపమును, నంద్యాల మునిసి పల్ తిరుమలకడ పాండ్య సుబ్బారావుగారు గారి వలన పెంకుంచేయబడి దివాన్ బహదూరు కరుణాకర మీనక్ గారు సభాధ్యక్షమునకు వచ్చిరి. సభ్యులెల్లరు తమ యా మోదమును కరతాళవ్యవహారము చేసినది.

సభాధ్యక్షుల ఉపన్యాసము.

ప్రభుత్వము మీరు దేశమునందలి ప్రస్తుత స్థితిని గూర్చి వివరముగా చర్చించిరి. మింగో ప్రభుత్వ, జస్టిసు సుందరయ్య, హోమ్స్ ప్రభుత్వ ముగియునకు సంతాపమును వెల్లడించిరి. తరువాత మండలసభలనుగూర్చి ముచ్చటించుచు నిట్టి సభల కలన ప్రజల కష్ట సుఖములు స్థానికాధ్యక్షులకు సులభముగా తెలియగల వశము, రానురాను మండల పరిపాలకుల బాధ్యతలు మోపుట చే ప్రజలతో గలసి మెలసి సంపదించి గాని వారి కష్టములు వాగుక తెలియ వలయు, మండలములోని ప్రముఖులందఱు నొక్కచో సమావేశమయి నిట్టి సభలకు పండలాదికారులు వచ్చిన స్థితిగతులన్నిటిని పూర్తిగా తెలిసికొనుటకు వీలగుననియు కావున నిట్టి సభలను దొరతనమువారు పాటించినగాని వారికి ప్రజలవిషయమై సరిగా తెలియజాలవలయు, చెప్పిరి. జుస్టిసు ఎస్. కృష్ణారావు ఆధికారుల విభాగముగూర్చి ప్రసంగించిరి. ఆద్యక్షులు భూమిలకడను, గ్రామపంచాయతీలు, స్థానిక స్వపరిపాలనము, గూర్చి బహుసామర్థ్యముతో చర్చించిరి.

మండలసభాధికారులు.

ఈసభకు మండలసభాధికారులగు వెన్నక్ గారు, నిరంజన్ రావుగారు వచ్చిరి. తమ సానుభూతి వెల్లడించిరి. కమిషనరీగారి సభను నియమించుటకు పూర్వ సామంతులను ప్రభుత్వంపై వెలచించుచు నొక తీర్మానము పాటించినది. దీని ముఖ్యమందుటకు పూర్వము కలెక్టరుగారి యుపన్యాసము.

కలెక్టరుగారి ఉపన్యాసము.

ఈసభకు ప్రస్తుత స్థితియందు జరుపుట మంచిదా చెడ్డదా మని కొందఱు చెప్పిరి. సభను నిలిపివేయవలయుట అనుచును. ఇట్లు చేసియుండినచేత ప్రజలకు దుర్భిప్రాయము కలుగవచ్చును. ఇట్టి ప్రభుత్వ కార్యకర్తలగు సభలకలన గౌరవమువారికేమియు నిబ్బంది కలుగజాలదు. ప్రభుత్వము కార్యకర్తలను చెప్పలు చేయనివారిని న్యాయశాస్త్రము మార్గమున ఎక్కడెక్కడ నామొదలుకొని విచక్షణకు లోబడినవచ్చును. వారి నాలకించుటకు నే నెక్కడను గాను ప్రస్తుత సమయమున సామ్రాజ్యవత్తుణ కారులు అందఱు సమితిగా హామీతో ఇందుకు సంతోషించు

గారి ఉపన్యాసము.

దలి మిక్కిలి వీరశిల్పాలలో మామం దీవణీయముగ నుడువవచ్చును. మన కమండికి వ్యవసాయమే జీవనాధారము. మనమండలము పంటలకు కేవలము కనబడుచున్నది. ఇట్టిస్థితిలో ఔషధాగ

మలంబును మనమండలము నైరుపంటలయందును, సిరిసంపదల యందును, చాల దాద్రస్థినియందును ఉండకమానదు. “ఇచ్చటి తాలూకాలోయి ఔషధముచే వీడింపబడునవిగ నున్నవి సేకముకాబడు నైరులన్నియు స్వల్పభాగములేవు, పండిన పంటను. లేదా ఎండిపోవుచుండును. సకాలమున సరిగా వర్షములు కురిసినచేత ప్రజలకు కావలసినంత ఆహారపదార్థములు లభించును. మతీయ నిలకడనొకట కేమి, ఇతరదేశములకు వెనుకబడియుంటున్నది, కొంత మిగులగలదు. కాని, యుధనమునబట్టి చూచినచో, అసలు లెగినంత వర్షమే కురియుట తక్కువ. కురిసిన సకాలమున గురియదు. ఇచ్చటి రైతులలో చాలమంది చిన్న చిన్న రైతులు. ఇందువలన వీరు తమసొలమును సమ్మియుండుటకు వీలులేక ఏకూలి చేసి కొనియో జీవించుటకు యత్నించుచున్నారు. తరువాత చాల ప్రదేశమునందలి పంటలు పాడగుచుండును. పంటలు పోయినపుడు వ్యవసాయపు కూలీల కష్టములు చెప్పనలవికాదు. 1876-78 సంవత్సరముల వచ్చిన ఔషధములో రాజధానియందలి మండలము లన్నిటిలో నిది చాలకష్టముల పాలైనది. అది ఆర్థికసంబంధముగ లెక్కల ప్రభుత్వము రచించిన వారు వ్రాసియున్నారు. ఇంచేమియు సత్యమోకాకలేదు. అందునది దొరతనమువారి యుద్ధాగ్రీయులచే రచింపబడినది. ఈమండలమున వ్యవసాయముచే జీవించువారిలో నూటికి 78 వంతులు మిక్కిలి శోచనీయముగ స్థితియందున్నారని చెప్పవచ్చును. 1876-78 సంవత్సరపు కఠవులోను, తరువాతి కఠవులలోను సంభవించిన భయంకరముగ మరణసంఖ్యను బట్టియే యా మండలవాసులయొక్క ఆర్థిక దౌర్బల్యము తెలియగలదు. 1876-78 సం॥పు కఠవులో ఎందఱో మృత్యువుపాలై, క్రింద పోయిన సంఖ్య 1901 సంవత్సరపు జనాభా నాటికైనను పూర్తికాలేదు. 1876-78 సంవత్సరపు జనాభాకంటె 1901 సంవత్సరపు జనాభా నూటికి 46 చొప్పున తక్కువగు నుండెను. అప్పటికే ను నిది పూర్తిపడినదికాదు. ఒక్కొక్క రయితు యొక్క భూమి విస్తీర్ణమును మోచించినను, నీమండలముయొక్క దాద్రస్థిని నే వెల్లడిచేయును. ఇచ్చటి పట్టణములలో నూటికి 68 కంటె కనికముగా పరిరూపాయలును, అంతకు తక్కువగు, సర్కారుగొట్టు చెల్లించువారున్నారు. నూటికి 7 చొప్పున మాత్రము 100 రూపాయలును, అంతకుమించియు చెల్లించువారుగలరు. వ్యవసాయముచే జీవించువారి దాద్రస్థియును తొలగించుట కితరవిధములగు కృత్తులు సహితములేవు. ఈ జిల్లాలో ఔన్నత్యదగిని నేతపరిశ్రమ ప్రముఖుని. కడచిన జనాభా లెక్కల ప్రకారము నూటికి 5 మంది మాత్రము దీనివలన జీవించుచుండిరి. ఇదియెవల మంచి యభివృద్ధిదశయందు లేదు. విద్యాపాఠశాల కచ్చునపుకలన చాల హింసిత్రీయందున్నది. ఈమండలము వారి ఆర్థిక దృష్టిని విచారించియుండును నిజమనుచున్నది. కిచ్చించుట ముఖ్యమని విన్నవించుచున్నాను. ఇట్లు చేసినగాని మామండలమువారి బాధించు కఠవులు పోజాలవు.

విద్యాభివృద్ధి.

ఇతరవిషయములలో వలె విద్యావిషయమునను, మా మండలముని జిల్లాలకంటె మిక్కిలి హింసిత్రీయంగున్నది. వెనుకటి జనాభా లెక్కల ప్రకారము పురుషులలో నూటికి 9.6 వంతునను, స్త్రీలలో .6 చొప్పునను, చదువునవ్వినవారున్నట్లు తెలియుచున్నది. 1901 సంవత్సరమునందీమండలమున పురుషులలో నూటికి 7.9 చొప్పునను చదువగలవారుండుటచే 1911 సంవత్సరమునాటికి జరిగినవృద్ధి యొకయభివృద్ధిగా పరిగణించుటకు వీలులేదు. మనదై సరాయిగారి ప్రజోపకారోపేత పంపాలమున క్రిచ్చకర్తగారి యాజ్ఞాను సారముగ, మనదేశమునందలి యితరచోట్లలోకలె నిర్వచన ప్రారంభ విద్యాభివృద్ధిచే చాల ప్రోత్సాహ మొసగుబడినది. ఇందునకు నందనములు. కాని, యామండలమునం దింకను నెంతయో అజ్ఞానాంధకారము వ్యాపించియున్నది. వీనిని బోధింపవలయున్నది కనుక చేయవలసిన దెంతయో కలదు. మార్చి నెల 31 వ తేదీనాటికి పాఠశాలకు పోదగిన వయస్సుగల బాలురలో నూటికి 30 చొప్పునను బాలికలలో నూటికి 6 చొప్పునను, పోవుచుండిట్లు తెలియుచున్నది. ఈ జిల్లాలో 500 మొదలు 1000 వఱకు జనాభాగల గ్రామములు 121యు, 1000 మొదలు 2000 వఱకు జనుగలవి 28యు, గలవు. వీనిలో నొక్కదాని యందైనను ప్రజలుగాని, ప్రభుత్వము వారుగాని యొక పాఠశాలయొన స్థాపించి యుండలేదు.

2000 జనాభాగల మతీయొక గ్రామముకలదు. ఈ గ్రామములో సమీపము పాఠశాలలేదు. ఇట్టిస్థితియందు విద్యాభివృద్ధి యంతకంటె కనికముగ నుండ వలెను. వింత యేమియు లేదు. ఇది ప్రారంభ విద్యాభివృద్ధి సం॥ తి. కర్నూలు, నందియాల మునిసిపాలిటీలను వదలి బహుటకు పోయినచో 5000 జన సంఖ్యగల నెద్ద గ్రామమొకటి వీనిలో నొక ఇంకంటే పెంకుండరి పాఠశాల యొనలేదు. బాలరవిద్యయే ఇట్లుండునపు డిక బాలికలసంగతి చెప్పనక్కరలేదు. భావికాలమున మాతలుకానను బాలికల నిమిత్తమై ప్రస్తుతము 27 ప్రారంభ విద్యాలయములు మాత్రము కలవు. ఈ ప్రారంభ విద్యాభివృద్ధి నిమిత్తమై ఒక దారి, ఒక యేర్పాటు కనుపడుట లేదని జనులు ఘోషించుచున్నారు. ప్రతిమండలమున ప్రారంభ విద్యయ వృద్ధిపఱచు నిమిత్తమై ఒక యేర్పాటు ఉండుట ముఖ్యము. సంగతిసందర్భములను విచారించుచుండ ప్రోత్సాహపాఠశాలలను స్థాపించుట వలన ప్రయోజనమేమియులేదు. అచ్చటచ్చట సుపాఠ్యాయులు పెట్టుకొనియున్న పాఠశాలలను బోర్డు పాఠశాలలక్రింద మార్పుటకై విద్యాశాఖవారు ప్రయత్నించుచున్నారుగాని, యిదివఱకు పాఠశాలలలేనిచోట్ల పాఠశాలలను స్థాపించు విషయమై మోచించుచున్నట్లు కనుపడదు. పట్టణ మేనేజి మెంటుక్రిందనున్న పాఠశాలలమాత్రమే సరిగా నిర్వహింపబడునని సమ్మి బోర్డు పాఠశాలల వృద్ధిని జూపి యిదిగో ప్రారంభ విద్యయందెంత వృద్ధియైనదో చూడవలె విద్యాశాఖాధికారులు చెప్పవచ్చును. ప్రోత్సాహపాఠశాలల స్థాపించవలయునన్న శీక్షకులైన ఉపాధ్యాయులలేని చెప్పవచ్చును. మన ప్రారంభవిద్యాలయములలో వాచకము, వ్రాత, లెక్కలు చెప్పనిమిత్తమై విద్యాధికారులనిబంధన ప్రకారము శిక్షగలవిన వారే యర్హులను సంగతి నాకు బోధపడుటలేదు. 500 వను, అంతకుమించియు జనసంఖ్యగల గ్రామము లన్నిటియందును నొకప్రారంభ పాఠశాల స్థాపింపబడుకాల మానస్తమోదని నమ్ముచున్నాను. మన గ్రామములన్నిటియందును వ్యాపించి యున్న యజ్ఞానమును నిర్వింధప్రారంభవిద్య నుపక్రమించువరకు బోజాలదు. ఈ విషయమై ఇండియా దొరతనమువారు తమ యసమృద్ధిని తెలియజేసినను సంగతి నే నెరుగుదును. ఇందుకు ద్రవ్యములేనందున వీలులేదనిరి. ప్రజలేవీని నిర్వహింపవలయుననిరి. ప్రస్తుతము జీతములేనంద చదువుచెప్పటకష్టము. జీతము యొగలవారియొద్ద వసూలుగచుచున్నట్లు ప్రైవేటువిద్యాభివృద్ధికి వినియోగింపబడుచున్నది. కావున జీతములు దీనివేసినచో పాఠశాలలు లేనిచోట్ల పాఠశాలలను స్థాపించువని యాలస్యముకావచ్చును. కొన్ని రాజధానులలో ప్రారంభవిద్య యుచియుగ నే బోధింపబడుచున్నది. మతీగొప్పచోట్ల జీతము లిచ్చుకొనలేని వారి కుచితముగ బోధించుటకై తమ వరకు తోడ్పడుబడినది.

విద్యాగంధములేక, బహుహింసదశలోనున్న వీరజనలకు ప్రారంభవిద్య ఉచితముగ నేర్పు ఏర్పాటులు చేయవలసినదని లోకము గవర్న మెంటువానిని కోరితిమి. ఇంతకుమించి ప్రస్తుతము మరయేమియు చేయుటకు వీలులేదు. ఆనరల్ గోక్ గారి ప్రారంభోచిత విద్యనుగురించిన వీలునివయమై, మట్లాడుచు ఇండియా దొరతనమువారి విద్యాశాఖ మెంబరుగ సర్ హార్ గోర్డన్ బట్టుగారు, “ప్రారంభోచిత విద్యాపద్ధతి ఇండియాలో చాలకాలము క్రిందనే అంగీకారమును పొందిన దని చెప్పిరి. ఇటీవల ఇండియా దొరతనమువారు ప్రతిరాజధానికి విద్యావ్యాపకముగాను, ఎటెట 50 లక్షల రూపాయలను ఇచ్చుటకు శాంక్షను చేసినప్పడు, జీతములు ఇయ్యలేని విద్యార్థులకు ప్రారంభవిద్య ఉచితముగ నేర్పుట మంచిదని చెప్పియున్నారు. కాబట్టి ప్రారంభవిద్యను ఉచితముగ నేర్వవలయునను మనకోరిక పూర్తిగ ఫలించును. కనుక ప్రారంభవిద్య ఉచితముగ నేర్పుపద్ధతిని వ్యాపింపజేయుట గవర్న మెంటువారికి ఇచ్చమే. కాని, అపద్ధతిని ప్రస్తుతము, దేశమంతటను ఏర్పరచుటకు ఒప్పుకొనునలేదు. దేశమంతటను ప్రారంభవిద్యను ఉచితముగ నేర్పుపద్ధతి గవర్న మెంటువారు అలంబింపక పోయినను, సగటున ఇంతిదెట్లు సంపాదించువారి పిల్లలకువిద్య ఉచితముగ నేర్వవలయునను నియమమైనను ఏర్పరచుట మంచిది.

ఈ పిల్ల వాడు జీతము ఇయ్యవలెను; ఇతడు అక్కరలేదని చెప్పటకు ప్రస్తుతము విద్యాశాఖాధికారులకు ఎట్టి ఆధారములులేవు. కాబట్టి ప్రారంభోచితవిద్యను వ్యాపింపజేయుటకు, సగటున ఇంతిదెట్లు సంపాదించువారి పిల్లలు జీతము ఇయ్యవలెను. ఇంతకుతక్కువ సంపాదించువారు ఇయ్యనక్కరలేదను, నియమమును దొరతనమువారు వెంటనే ఏర్పరచవలయును. అప్పుడు పల్లెటూళ్లలోవిద్యవ్యాపించి మన కోరికలు ఈడేను. ప్రతిబాధ, ప్రతిబాధిక, ప్రారంభ విద్యను నేర్పుకొని తీరవలయునని నిర్వింధపరచుటకు ప్రస్తుతము వీలులేదని నా అభిప్రాయము. ఏమందుచో? పల్లెటూళ్లు ఇంకను అట్టి స్థితికిరాలేదు.

లలో ఈ పద్ధతి ఏర్పరచవచ్చును. మ్యూనిసిపలు పట్టణములు ప్రారంభవిద్యన వ్యాపింపజేయుటకు చాలినంత డబ్బు కలిగి యుండును. కాబట్టి ఆ పట్టణములలో డబ్బు ఇబ్బందిగాని, ఇతర ఇబ్బందులుగాని కలుగవు. దీనివల్లలే జేవను కమిషను వారి సలహాల ననుసరించి దీనిని మ్యూనిసిపాలిటీల ఆర్డరు ననుసరింపజేయవచ్చును. సవరణ చేయునప్పుడు గోక్షేగారి బిల్లు నుండి మనకు పనికివచ్చు నియమములను గ్రహించి వానిని, డిప్యూటీ మ్యూనిసిపలు ఆర్డరులో జేర్చుట మంచిది. సవరించిన ఆర్డరుపై ప్రారంభించివిద్య వ్యాపింపజేయు అధికారము డిప్యూటీ మ్యూనిసిపాలిటీలకు కలుగును.

ప్రారంభవిద్య సచితముగ, నేర్పరిమయములో ఇండియాగవర్నమెంటువారు మొన్న మొన్న నే తమఅంగీకారమును తెలిపి యున్నందున, ప్రారంభించి విద్యాపద్ధతులను మనరాజధాని దొరతనమువారు వెంటనే ఆనందింపవలయునని మనము కోరుట ఉచితముకాదు. ఈ స్వభావులగు రాజనీతిజ్ఞులును, విద్యావ్యాపకముందు ఆమితభల ఘలును అగు వెంటిండు ప్రభువుగారు మనరాజధానికి పాలకులుగ నున్నారు. ప్రారంభించివిద్యన వ్యాపింపజేయుటకు ఇది తగిన సమయము. కాలము పరిపక్వమై యున్నది. కాబట్టి మన దొరతనమువారు ప్రారంభ విద్య సచితముగ నేర్పరిమయమున కాసింది ముందంజ వేయుదురని నమ్ముచున్నాము. మ్యూనిసిపలు పట్టణములలో ప్రారంభించి విద్యాపాఠశాలలు స్థాపించుటకు ఏ విధముగ అభ్యంతరము లుండవని చెప్పితిమి. ఇందుకు నిదర్శనముగ కర్నూలు మ్యూనిసిపాలిటీగారిది విచారితము. ఈ పట్టణములోని జనులందరిలో, చదువుకొనుటకు వయసుమీరని వారు నూటికి 15 మంది యుండుననకొనదు. పాశ్చాత్య దేశములలో ఈ లెక్క ననుసరించియే జూచుకొందురు. కాబట్టి నూటికి 15 చొప్పున లెక్క జూచిన ను, ఈ పట్టణములో బడికి పోదగిన వయస్సుగలవారు 1915 మంది గలరు. కడచిమాన్ 31 వ తారీఖునకు వేసిన లెక్కలను బట్టిచూడగ ఈ పట్టణములోని ఎలిమెంటరీ పాఠశాలలో 128 మంది చదువుకొను చున్నారని తెలియదు. ఇక్కడనున్న సెకండరీ పాఠశాలలు రెండింటిను 781 మందివారు చదువుకొనుచున్నారు. సెకండరీ పాఠశాలలోని మూడుపెద్ద తరగతులలోను చదువుకొనువారును, పాఠశాలలోనే కంటే ఇతరత్ర చదువుకొనుచుండు వంద మందివారును, లెక్కలో జేర్చుకొనినను, ఈ పట్టణములో 1800 మంది వారు చదువుకొనుచున్నట్లు తెలుచున్నది. ఇంతమంది వారుచదువు కొనుచుండుట మనరాజధానిలో ఏ పట్టణమునకైనను ఘనమే, వెనుక పడియున్నదని చెప్పు మన పట్టణమునకు ముఖ్యముగ ఘనతరము. ఉచితవిద్యను, దొరతనమువారు వీలైనవిధమున మ్యూనిసిపలు పట్టణములలో నిర్బంధము చేయు పక్షమున అత్యుత్తమ విహీనులగున్న అంత్యజాతులవారు వాడ చదువుకొందురు. కాబట్టి మ్యూనిసిపలు పట్టణములందు కొన్ని సంవత్సరములలో చదువుకొనివాడు ముందుకైన నా కాదరాదని నిర్ణయముగ చెప్పగలను. మ్యూనిసిపలు పట్టణములలో నిర్బంధ ప్రారంభించి విద్యాపద్ధతుల ననుసరించుటకు, డబ్బు ఎక్కడ నుండి వచ్చునని అనెద రేమో? మ్యూనిసిపాలిటీలు ఇందుకుగాను క్రొత్తపన్నులను వేయవలయును. దీనికి తోడు మదరాసు గవర్నమెంటువారు కొంత డబ్బు సాహాయ్యము చేయవలయును. ఇదివరకు వసూలు చేయుచున్న కృత్రిమమీద రూపాయికి ఒక అణా చొప్పున విద్యపన్ను చేయుటవలన మ్యూనిసిపాలిటీలకు కష్టముకాదనినా అభిప్రాయము. నేను చెప్పినవిధమున రూపాయికి ఒక అణా చొప్పున పన్ను వేయు పక్షమున, కర్నూలు మ్యూనిసిపాలిటీలో సంవత్సరమునకు 250 రూపాయలువచ్చును. దీనికితోడు, ఇదివరకు విద్యావ్యాపకముగాను దొరతనమువారు ఈ మ్యూనిసిపాలిటీకి సాహాయ్యము చేయుచున్న డబ్బుగాక, ఇంకొక 250 రూపాయలు సాహాయ్యము చేయు పక్షమున ఈ పట్టణములోని వారు ను, వారి కలును, చదువు కొని తీరవలయునని నిర్బంధము చేయుట కష్టమని తెలచను. ఎలిమెంటరీ పాఠశాలకు ఇదివరకు ఖర్చు పెట్టుచున్న డబ్బుకు, తోడునైన చెప్పిన 500 రూపాయలమీద వచ్చుపక్షమున, పిలవందరు చదువుకొని తీరవలయునని నిర్బంధపరచుట సులభమగును. ఏయెప్పుడు, ఈ ఏ వందల రూపాయల సాహాయ్యము స్థాపించు పాఠశాలలకు చెల్లి కొల్లలుగ సరిపోవును. చదువుకొని తీరవలయునను నిర్బంధము ముగిసి సాలిటీలలోగూడ ఏర్పరచుటకు వీలవేదని చెప్పువారిని, అట్లు చేయుటకు వీలగునని, కర్నూలు ఒప్పంద గలదు.

గ్రామ పాఠశాలము.

విద్యాగ్రామములయొక్కయు, పట్టణములయొక్కయు పాఠశాలలను చాల సబంధము

కలదు. ఇండియా దొరతనమువారు తారీఖున హిందూదేశ పాఠశాలమున నందు "పాఠశాలమున్న ఇప్పుడులే వృద్ధి లేయెడల, పాఠశాలము ఆం నొక్కవక్కాణింది. "నా పాఠశాలముగూర్చి తగినంత శ్రద్ధ ఇది దేశము వ్యవసాయముపై ఆధారపడి పాఠశాలముగూర్చి ముఖ్యముగ గా జ ధా ని యం దు నూటికి

అనారోగ్యకరముగ ప్రదేశముల కనుక మనదేశమునందలి గ్రామముల బూనుట కష్టతరమైన పనియైయున్నది. నీరు ఎక్కువ

ప్రదేశములలో ఆనీరు వెళ్లిపోవుటకు తగిన మార్గములను ఏర్పరుచుట ముఖ్యము. దత్తమండలములలో నీటికనలి బొత్తిగా లేదు. మనజిల్లాలో సామాన్యముగ ప్రతి గ్రామములోను, నీటి ఇబ్బందికి లిగి దానికలన ప్రజలు రోగపీడితులగు చున్నారు. మనజిల్లాలో కలరా తీవ్రముగ నున్నది. దీనిని పోగొట్టుటకు మనము శ్రద్ధ దీసికొనవలయును, కలరాను పోగొట్టు శక్తి మానవునికి లేదని జనసామాన్యము తలచుచున్నది. మనజిల్లా గ్రామములలో 1912 వ సంవత్సరములో 1648 మంది కలరావలన చనిపోయారు. తిరిగి ఈ సంవత్సరము కలరా మన గ్రామములలో తీవ్రముగ వ్యాపింప నారంభించినది. ఈ జాడ్యము కొన్ని గ్రామములందు, కొన్ని కుటుంబములకు చేసిన హానిని, చెప్పట బహుమతికరము. ఇట్టి దుస్థితిలోనున్న గ్రామములలో 500 లకన్న హెచ్చు ప్రజలు కల ప్రతి గ్రామములలోను మంచినీరును త్రవ్వించదలచినవారు మాట వినుటకు బహు ఆనందకరముగ నున్నది. ఈ పని చేయుటకు గవర్నమెంటువారు జిల్లా బోర్డులకు, కొంత ధన సాహాయ్యమును చేయుచున్నారు. కాని మన జిల్లా బోర్డుకు యిచ్చిన సొమ్ము చేయవలసిన పనికిచాలదు. ఈ కొద్ది సొమ్ముతో వావులను త్రవ్వించుటకు, అనేక సంవత్సరములు పట్టును. మనజిల్లా యొక్క మంచినీరు కోరికయెడల, మన గ్రామముల నీటికనలిని అభివృద్ధి పరచుటగానూ, శ్రేష్ఠముగ ఒక అధికారిని దొరతనమువారు నియమించవలయునని నామభ్యర్థి దేశము. ఈ సాహాయ్యము గవర్నమెంటు ఆనంతరము జిల్లాకు ఇదివరకే చేసియున్నారు. ఇట్లు చేసినను జిల్లా అంతట నీటి కనలిని అభివృద్ధి పరచుటకు కనీసము 10 సంవత్సరములైన పట్టును. గ్రామములలోనుండు వెంటపోగులను తీయించుట, మిగల కష్టమైన సంగతిగ నున్నది. నీటికనలిని ఏర్పరచుట మొదటిసంగతి. వెంటపోగులను తీయించుట రెండవది. యూనియనులను గ్రామములలో తప్పక ప్రతి గ్రామములలో వెంటపోగులను తీయించుటనుగూర్చి ఇదివరకు ఆలోచించవలెనని వేరు. ఇండియా దొరతనమువారు పాఠశాలమును గూర్చి తీర్మానించినపుడు, గ్రామపాఠశాలమునుగూర్చి కల పెట్టవలెనని వేరు. కాని మదరాసు దొరతనమువారు దీనిని గురించి శ్రద్ధగ ఆలోచించుటవలన ముందుముందు కొంతవరకు పని జరుగునని మనము అనుకొనవచ్చును. కాని గ్రామములలోని ప్రజలే పాఠశాలమును గూర్చి శ్రద్ధ తీసికొనిన యెడల మదరాసు దొరతనమువారు కొంతవరకు సాహాయ్యము చేయదలచినట్లు తోచుచున్నది. ఇదియే నిజమగు పక్షమున, విశేష లాభములేదని నా అభిప్రాయము. విద్యావంతులను కొన్ని గ్రామములందు గ్రామములను పరిశుద్ధముగ నుంచుకొనవలయునను అభిప్రాయములు వారికి కలిగినవి. గ్రామములను శుభ్రముగ నుంచుటకు దొరతనమువారు కాళ్ళెత్తుకు నేర్పాటులు చేయవలయును. ఈ పనిని తాలూకా బోర్డువారు చేయజాలరు. తాలూకా బోర్డువారికి చాలినంత ద్రవ్యములేదు. కావలసినంత మంది నాకర్లు దొరకరు. మనదేశమునందు గ్రామములందుండు ప్రజలు సుఖముగా, మంచి నీటియందును, ఉండవలయున్న దీనివల్లలే జేవను కమిషనువారు చెప్పిన ప్రకారము గ్రామపంచాయతీలు, మొదలగు నేర్పాట్లు చేయవలయును. గ్రామములను శుభ్రముగ నుంచుటకు కావలసిన డబ్బుకు, నాకర్లను దొరతనమువారు సాహాయ్యము చేయుచుండవలయును. తాలూకా బోర్డువారు, గ్రామముల సంఖ్యను బట్టి ఒకనినిగాని ఇద్దరినిగాని కానిటే ఇవ్వవచ్చును నియమించిన వాగుండును. గవర్నమెంటువారు గ్రామపాఠశాలములనుగూర్చి తగిన ఏర్పాటులు చేయువరకు నమ్ముచున్నాను.

వైద్య సహాయము.

తగినంత వైద్యసహాయ మున్నట్లుండవలెనని వేరు మొఱ యా దేశమునం దన్నిచోట్లలోను, స్వస్థ సామాన్యమై యున్నది. ఈ దేశములో వైద్యశాలలు, ఔషధశాలలు రహితమి 2500 ఉన్నవి. ద్రవ్యాధ్యవోపాయములను దక్కవ గలిగి ప్రతివిషయమునందును దొరతనమువారి సహాయము నెక్కువగ

కరముగ ను: ఉచితాల విశ్లేష: న విధులలో నొక్కటి:

సభలవారు: కాని, యాజిల్లాలో కృష్ణ సాయము కల ని సల: చాల తక్కువగ నేర్పడుటచేత, నీటిలాయందలి స్థానికసభల యాదాయము కడుస్వల్పముగ నేర్పడుచున్నది. తత్ఫలముగ, నాసభలవారు తమవిధులను దృష్టికరముగ నిర్వహించు జాలకున్నారు. కాబట్టి రాజ్యమునం దల్పానాయకుల వీరలు తని తరులతోపాటు జీవనాధారము గడపగలిగియుండు సమిత్తము దొరతనమువారి వీరలపట్ల సానుభూతిని కనికరమును, చూపుట యెంతయు నావశ్యక మగుచున్నది.

ఆంధ్రోద్యమము.

ఆంధ్రదేశము మైసయొక జిల్లాలో జూగు ని ప్రసిద్ధి సభలలో నాంధ్రోద్యమమును గురించి నేను ప్రస్తావించుట లభి. ఈయద్యమము పత్రికలలోను, వేదికలలోను, భిన్నాభిప్రాయాలచేత జర్జితమగుచున్నది. ఈయద్యమమున కొందరు తిన్నగ ప్రహించక, అపార్థము చేసికొనరి. కాశ్యపాచ్యమును బొందు నాదారములయందు ముండవచ్చునగాని, యాయద్యమ మిండియాదేశము మహాసభయొక్క హయానలను బొందు గోరుచున్న దేగాని, యందులకు దగ్గినది కాదు. ఇండియాకా నొప్పు దేశియోద్యమమువలె, నీయాంధ్రోద్యమము, జనమువలనగాని, పోలీవాసుమువలనగాని, యాంధ్రదేశమును స్వదేశముగ గలవాని నందఱ నొక్కటిగ జేర్చుటకు గోరుచున్నది. ఇంకొకను బట్టి యేర్పడిన యద్యమము. మనలోకవ్యవహారములను సంబంధించిన దేశియమహాసభయొక్క యుద్దేశమునె యనుసరించి నది. ఈయద్యమముయొక్క ఆనరాగిని చెప్పబడునట్లుంటిగాని, చేయబడునట్లుంటిగాని యంగీకరించుట సాధ్యము కాకపోవచ్చునగాని, మనమాతృదేశాభివృద్ధి గోరు సదయ మృదయుడెవ్వడ గాని, యాయద్యమోద్దేశము నాతేలింపకొనడు. ఈయద్యమసందర్భమున వివాదమునకు తోటిచ్చు సంకేతముల ప్రస్తావన నటుండెచ్చి, యందులో సంబంధించిన విద్యావిషయిక ఈ విషయమునమాత్ర మభిప్రాయభేద ముండఁజాలదని తెలఁచెదను. ప్రస్తావనగుతీరించి మాత్రము కొన్నిమాటల నుదాహరణము. విద్యతోడ జేర్చుకొనుటకు యోచించినచో, నీయద్యమముయొక్క యుద్దేశ మోధదేశమున కొక విశ్వవిద్యాలయ మేర్పడవలయును టయే. ఆంధ్రదేశమునకు బ్రత్యేకముగ నొక విశ్వవిద్యాలయ మవశ్యకమాయనుట నటుంచుదము. ఈరాజధానిలోని యిరువదియైదుజిల్లాలకును, మైసూరు, తిరువార్కూరు, కొచ్చి, మైదరాబాదు, ఈ నాలుగు స్వదేశసంస్థానములకును, ఒక్కటిగ మదరాసులో నేర్పడియుండు విశ్వవిద్యాలయము, విద్యావిషయిక నాతేలింపద్యమోద్దేశముల ననుసరించి, మాదర్శకముగు కురువాటుగ నుండవలెనని యంగీకరించుటకునని నమ్మెదను. విద్యాభివృద్ధి కొఱ కిండియాలో ట్టి చింగ్ అందు రెడిదేకవల్ విశ్వవిద్యాలయము లనేకములవరము. రెండుకొట్ట యిరువదితల డాసంఖ్యల తమ జిల్లాల కొక ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయము కావలయునని యాంధ్రులు గోరుచున్నారు. ఈ కొరక, "విద్యాభివృద్ధి జక్కని మార్గమని నవీనముగ నేర్పడు పద్ధతుల ననుసరించి యాయా ప్రదేశములలో స్థానిక "టీచింగ్ అండ్ ట్రైనింగ్" విశ్వవిద్యాలయము లేర్పడువలెనని వేదనలన ఇండియా దొరతనమువారి యభిప్రాయము ననుసరించి యున్నది. సామాన్యముగ నొక్క దేశభాషక యెక్కువ ప్రజామొంతవలకుగలచో అంతవల కొకభాషముగ ప్రహించి నుండుకొక విశ్వవిద్యాలయము నేర్పడుచినచో, దేశభాషలవారూ విద్యావ్యాపకమునకు యూనుకొనుటకు గలుగులగు ఘను. దేశభాషల యుపకారము విద్యాలయల శక్తికి, బుద్ధివికాసమునకును, పరిశోధనాశక్తికిని గలదు. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయసాధన ముంధ్రముందు గొప్పమార్పును గలిగించును. ఈ దేశమునందలి పలుభాగములలో సభివృద్ధిదేశమంతయు సుమీ సభివృద్ధిగాంచి నీయములగు గొప్పదేశములలో నొక్క కాలయు, బసవతులును గల విశ్వవిదేశమునకు ద్వారా స్థాపించుచున్నాను.

ఆదివారము

కర్నూలు మండలసభ.

ఈనెల 22 న తేదీని కర్నూలు ప్రభుత్వమండల సభ దివార్ బహద్దరు కరుణాకర మినకగారి యాధిపత్యము క్రింద సమావేశమయ్యెను. సభాధ్యక్షుల ఉపన్యాస సారాంశమును, సభాధ్యక్షుల ఉపన్యాసమునందలి ప్రధానవిషయములును, వేటాకచో ముద్రింపబడినవి. ఇట్టిపట్ల మండల సభాధ్యక్షులును, ఆహ్వాన సభాధ్యక్షులును మింట్లో మాట్లాడ సంస్కరణములు ఐరోపామహా సంక్రమము, ఇండియాలోను సంస్కరణము, జ్యూడిషియల్ సిస్టెమ్మలపై ఆధికారముల విభజనము, మున్నగు సామ్రాజ్య సంబంధములగు విషయముల నుపన్యసించుట సర్వసాధారణమైనది. ఇట్టివిషయములుపన్యసించుటకు దేశభాషలు వచ్చినను రాకపోయినను స్థానికవిషయములు తెలిసినను తెలియకున్నను, ప్రతియొక్కరు సమర్థులై యున్నారు. మనమండల సభలు పుట్టినప్పటినుండియు, నిడియే విధమున, విసుగు పుట్టినట్లుగా, వీని కేటములపై నుండి ప్రతిధ్వనించుచున్నవి. ఈయంపన్యాసముల నెంతశోధించినను స్థానికవ్యవహారములు గానవచ్చుటయే గుర్తధము. కాని మొన్న గుంటూరుమండల సభాధ్యక్షులగు విజయనూరి భావనాచార్యులుగా కీమాగమునుండి మజిలీయెత్తుటకు మార్గదర్శకులైరి. ఇప్పుడు కర్నూలు ఆహ్వానసభాధ్యక్షులగు రావుబహద్దరు నరసింహారావు పంతులుగారు మజిలీయే మార్గదర్శకులగుచున్నారు. వీరి యుపన్యాసము, ఆహ్వానసభావేదికలైనందుండి గాక సభాధ్యక్షులవదలినుండి యొసగబడ దగినంత ప్రశస్తముగా నున్నది. ఇది దేశభాషలో వాఁయుటకు బహు ఆంగ్లభాషయందు రచియింప బడినను, రచనా కోశల్యమునందును, స్వచ్ఛవిషయ పరిగ్రహణ శక్తియందును, మిక్కిలి స్లాభుండు దగియున్నది. నరసింహారావు గారి యుపన్యాసమును ఆంగ్లమునందు వేలకొలది ప్రతులు ముద్రించి కర్నూలు మండలము నందలి ప్రతిస్త్రీకిని, ప్రతి పురుషునకును, పంచివెట్టినచో నీ మండలము సర్వవిషయముల యందును నెంత శోచనీయమగు స్థితి యందున్నదియు, దీని యభ్యున్నతికై ఎట్టిగాఢ ప్రయత్నము లొనర్ప వలసియున్నదియు, వెల్లడియగును. ఈ యుపన్యాసమునందు మిక్కిలి హృద్యముగ వర్ణింపబడిన కర్నూలు మండలము వారి దారిద్ర్యము, వారి ఆహారాధలు, వారివిద్యా విహీనత గామముల యనారోగ్య స్థితి మున్నగు లన్నియు మన యాంధ్రులకెల్లను విపాదమును, గలుగజేయు ననులేదు. “ఇచ్చటి తాబూనాలన్నియు బ్రతుకునవిగ నున్నవి. సేవ్యములు స్వల్పభాగములోనివి తప్ప, ఎండి పోవుచుండును...” యైన యామములో రాజము లన్నిటిలో నిడి

నది” అని ఆర్థికసంబంధముగు వ్రాసియున్నారు. ఈ కఠినపుస్తకము, యా తగినసంఖ్య లుక్తనను పూర్తికాలేదనుచు చెప్పి మహాత్మాతములగుచు. నూటికి 68 కంటె పులును, అంతకు తక్కువ వ్యవసాయదారులతో మండుపును వారి ఆర్థిక దారిద్ర్యములను పనిలేదు. ఇట్లుకూను

మండలమున దొరతనమువారు ఉదారబుద్ధితో జలాధారముల హెచ్చించి, పంటకాలువల నెక్కువగా త్రవ్వించి, ప్రజలను రక్షించుట విధియై యున్నది. నరసింహారావుగారు సూచించిన వెలుగోడు, బొంబు, వెంకటాపురము, సిద్ధాపురము, తుంగభద్ర ప్రాంతములను పూర్తిచేయించినచో ప్రజలకు మహిమకారము వాటిల్లును. ఇకవిద్యాభివృద్ధి జూదితిమా పురుషులలో నూటికి 9.6 వంతునను, స్త్రీలలో నూటికి 1.6 వంతునను చదువు వచ్చినవారు గలరు. నరసింహారావుగారు మిక్కిలి జాలిపుట్టునట్లుగా చెప్పిన విధమున నీమండలమున భావికాలపు మాతలు కావలసిన బాలికలకు 27 కంటె నెక్కువ ప్రారంభ విద్యాలయములు లేవు! మన దేశమునందలి యజ్ఞానముండునపుడు నిర్బంధ ప్రారంభవిద్యావశ్యకత మనకుగాక మజిలీదేశమున కధికముగా గలదు? ఈయజ్ఞానము ప్రభుత్వమువారికిని ప్రజలకును అందఱకును ప్రతిబంధకమైనదిగా నున్నది. దత్తమండలములవారు ఆంగ్లోద్యమము పట్ల భిన్నభావము వహించియున్నారని చెప్పువారందఱు కర్నూలు మండలనాయకులగు నీ నరసింహారావుగారు గావించిన యుపదేశము ముఖ్యముగా గమనింపదగియున్నది. నరసింహారావుగారి వాక్యములు, ఆంగ్లోద్యమమునకు మజిలీతో పోర్చులము కలుగజేయునట్లు నిశ్చయము. వీరాంగ్లోద్యమము నాదరించుచు “ఆంగ్ల విశ్వవిద్యాలయ స్థాపన మాంధ్రులలో నెల్ల గొప్పమార్పును గలిగించును. ఈతరున హిందూ దేశమునందలి పలుభాగములలో నభివృద్ధి సంఘటిల్లనేని, దేశమంతయు సమష్టి సభివృద్ధిగాంచి ప్రపంచమందలి కారవార్తా మగు గొప్ప దేశములలో నెక్కుటి కా గలదు” అని నుడివి యున్నారు. వీరి యనుభవపూర్వకమగు నుపదేశము పిమ్మట నై నను దత్తమండలముల వారందఱు నాంగ్లోద్యమము నాదరించి, ఆంగ్లదేశము యొక్క శీఘ్రభివృద్ధికై తోడ్పడుట ధర్మము. కర్నూలు మండలసభానిర్వాహకులు కత్తెరుగారి సానుభూతిని బడయుట శుభసూచకముగ నున్నది. కరుణాకర మినకగారు నుడివినవిధమున నిప్పుకైనను మనపాలకులు మనయగు విశ్వాసముంచి, మన ప్రజాప్రతినిధి సభలమూలమున బ్రకటింపబడు విషయములను మన్నించి యాదరించుట విధాయకమని విన్నవించుచున్నాము.

తలకుగారు విడుదల యెనారను మాట యొక్కటే గాని వారియింటిచుట్టును దట్టముగా పోలీసువారు పెట్టబడి యుండు తలకుగారి స్థితి. టచే మజిలీయే చిత్రమగు ఖయి దేర్పడి యున్నది. వారియింటికి నూరుగజముల చుట్టు కొలతలో క్రొత్తగా రెండు పోలీసుస్టేషను లేర్పడియున్నవి. వారియింటికి పోవు వారిపేర్లు జాగ్రత్తగా వ్రాసికొన బడుచున్నవి. ఈపని దుస్తులలో లేని పోలీసువారు చేయుచున్నారను పేరేకాని వారు తలకుగారివద్దకు వచ్చి పోవు పెద్దమనుష్యులను బహిరంగముగా నడిగి తెలిసికొన ప్రయత్నించు చున్నారు. సరియైన సమాధానము

మియ్యకున్న యెడల వెంటనంటు చున్నారు. ఇది యెల్లయు నిజముగా ప్రభుత్వమువారు సహింప తగదు. ఈగతి తలకుగారి కొక్కరికే పట్టినదిగాదు. ఇంత తీవ్రముగా గాకున్న నింకకొంచెము తక్కువగా నైనను రాజకీయ విషయములలో విడుదల నందినవారి యందఱ యెడలను ఏండ్లు కడచిన వెనుకకూడ పోలీసువారిట్లే ప్రవర్తించు చున్నారు. కొన్ని సందర్భములలో సీయల్లరు లన్నియు క్రింది యధికారులవే కాని ప్రభుత్వములోని పై అధికారులకు తెలియనే తెలియనట! శాసన బద్ధముగా దండన విధించి ఆదండన ననుభవించిన పిదప గూడ నిట్టి దుస్సహమగు నననుకూలములను కల్గించి విడుదల నందినవారు చిత్తశాంతిమై నవయుక్త పరిశ్రమలలో నుండ బ్రయత్నించు చుండ వారి కాటంకములు కలిగించు చుండుట వారికి న్యాయము జరుపుట కాదను సంగతి విడితేమే. ప్రభుత్వమువారికి గూడ నుపయోగ విరహితమే యనుటయు నిజమే. ప్రజల ద్రవ్యమును నీరీతి వ్యయముచేయుట యెట్లు సమర్థింప నగునో తెలియరాదు. కావున ప్రభుత్వమువారి విషయమున జోక్యము కలుగజేసికొని పోలీసువారి పద్ధతులను విమర్శించి యనవసర వ్యయములను దుస్సహమగుననుకూలములను తొలగించి యత్సాహము చేతనో ఆభిప్రాయ భేదముల చేతనో ప్రభుత్వాధికారులతో నర్ధాసనమున నుండతగియు ప్రభుత్వమువారి శిక్షాస్పృతికి లోనగు వారలకు న్యాయ మొనర్తురని నమ్ముచున్నాము

చెన్నపురి రాష్ట్రమునందు 1914 వ సంవత్సరము మార్చిమాసమునందు 1,00,768 జననములు 69,738 మరణములు గలిగినవి. పుట్టుకలు 1000కి 29 వంతునను, చావులు 20 వంతునను గలిగినవి. పుట్టినవారిలో 51,481 మగపిల్లలు, 49,287 ఆడ పిల్లలు; చనిపోయినవారిలో 35,583 మగపిల్లలు, 34,155 ఆడపిల్లలు. పురుషుల చావులను పుట్టుకలను స్త్రీల చావులు పుట్టుకలు కన్న నధికముగ నున్నవి. ఈయెట్టి ఫిబ్రవరియందు కంటె మార్చి యందు 1650 చావులుతగినను 1913 మార్చియందు కంటె 10,538 చావులు హెచ్చినవి. కలరా 1888, మశూచకము 3504, స్లేగు 432, జ్వరములు 21,138 విలేచనములు 4614, శ్వాసకోశ వ్యాధులు 3485 దెబ్బలు 728 ఇతర కారణములు 33,949 మందిని మృత్యుదేవత పాలుచేసినవి. చావులలో మూడవ వంతు చావులకు జ్వరములు కారణము. విశాఖపట్టణము, కర్నూలు మండలములందు జ్వరములవలన మరణము లధికముగ గలిగినందున, నా చావులు మన్య జ్వరమువలన గలిగినవని యూహించవలసియున్నది. దేశమునందు పారిశుధ్యప్రయత్నములు వ్యాపించినగాని చావులు తగ్గనని నమ్ముటకు వీలులేదు. ఆసంస్కరణమున కెంతకాలము పట్టునో యెవరు నిర్ణయించగలరు.

చెన్నపురి పరిపాలకుల క్రింది పాఠశాలలకు పాఠశాలామండరమును గట్టుట కయ్యెడివ్యయములో సగమునకు మించని స్కూలును గాని లేక క్రిందనుదెలిపిన స్కూలునుగాని, వీలునుబట్టి యిచ్చుట కంగీకరించిరి. అమెరికను ఆర్కాటు హైస్కూలు, మదనపల్లె రూ. 6477; సి.ఎమ్.ఎస్. హైస్కూలు, ఏలూరు రూ. 4750; ఎడ్వర్డు కార్నానేజ్ స్కేండ్లరి స్కూలు, హిందూపురము రూ. 7950; స్కేకెడు హైస్కూలు, తెలిచ్చేరి రూ. 19,450; మరియును బురంపురమునందలి బ్రెయినింగు స్కూలునందు మూడేండ్లవరకు ఉన్నతప్రథమ పాఠశాల శిక్షణ తరగతులను బెట్టుట కంగీకరించిరి.

బిరోపా మహా సంగ్రామము

జర్మనీవారు నామూరుకోటను ముట్టడించుట.

1250 మంది జర్మను సైనికులను తైదీలుగ పట్టుకొనుట

ఆస్త్రియా వారు ఓడుట.

ఇంగ్లాండు

వార్త లేవియు రాలేదు.

బొంబయి ఆగస్టు 23:— నిన్నటి సాయంత్రము 6 ఘంటల మొదలుకొని యిప్పటివరకు లండను నుండి వార్త లేవియు రాలేదు.

తైజరీ బిల్లులు.

లండను ఆగస్టు 21:— తైజరీ బిల్లుల నిమిత్తము కోటి 50 లక్షలపానులను ఆస్పిచ్చుటకై లండన్ పంపుకొనుటకు తల వైసది. ఈసామ్యు ఆరుమాసములలో తీర్చివేయబడును. టెలిజియము దేశమునకు ఇంగ్లీషువారు కొంత అప్పిచ్చుచున్నారు. ఇందునిమిత్తమై కోటిపానులు కావలసియున్నదని చెప్పుచున్నారు.

జర్మనీ.

జర్మనీవారు బెల్జియము ప్రవేశించుట.

జర్మనీవారు బ్రుసెల్స్ పట్టణమును బలముగ సేనలతో ప్రవేశించుచున్నారు.

జర్మను ఓడలకు చెబ్బతగులుట.

జర్మనీవారి 'గోయిబెరు,' 'బ్రెసు' లాగు, అను ఓడలను తుర్రుగొని కొనిరని చెప్పుచున్నారు. ఈరెంటికి చాలవప్తము కలిగినట్లు కానిస్టాంటినోపిలుకు వచ్చినవార్తలు చెప్పిరిని టయిముస్ పత్రికకు కానిస్టాంటినోపిలునుండి సమాచారము వచ్చినది.

జర్మన్ తైదీలు.

ఇంగ్లాండునకు బంపబడుచున్నారు.

విచ్చుక తీసుకొని వెంటనడువ, తైదీలుగనున్న జర్మనీ వారు 18 గురుదొంగీయులును 432గురు సైనికులును బ్రూక్ పట్టణమునుండి డంకిర్క్ నకు దిసికొనిపోయిరి. వారింగ్లాండునకు దిసికొని పోబడుదురని యనుకొనుచున్నారు.

జర్మనీ-బెల్జియము యుద్ధము.

నమూరుకోటలను ముట్టడించుట.

లండను ఆగస్టు 22:— జర్మను సైనికులు బెల్జియమునందలి నమూరుకోటపై ఫిరంగులను గాల్చుచున్నారు. నమూరు కోటలకు కొంచెముదూరమున జర్మనీ సైన్యములు మూజునదిని దాటి బెల్జియములో ప్రవేశించుచున్నవి. రషియా సైనికులు జర్మనీ దేశములోని గంబిసెన్ జిల్లాపై పడుచున్నారు. రషియా వారు 14 జర్మనీ సేనలతో పోరాడుచున్నారు. రషియా గుట్టపు భటులు రెండు జర్మనీ ఫిరంగులను పట్టుకున్నారు.

బెల్జియము.

బ్రస్సెల్స్ నాక్రమించుటచే కలుగుమార్పులు.

ఒకలండులకూడ యుద్ధముచేయవలసి యుండును. జర్మనీవారు బ్రస్సెల్స్ నాక్రమించిరి. దీనికిని జర్మనీ దేశమునకును మార్గ మొక్కటేకలదు. ఆమార్గము లీబు ద్వారాపోవును. కాబట్టి లీబుకోటలు లొంగకుండ యున్నంత వరకు జర్మనీవారు సామగ్రుల దెచ్చుకొనుటకు యితరదోడ్డునుపయోగించవలెను. లేదా, మెయిన్ క్లెక్ ఇనుపదారిపైను ఆక్రమించవలెను. ఇట్లు ఆక్రమించినచో ఒకలండులకు యుద్ధము చేయవలసి యుండును.

నమూరుకోటల ముట్టడి.

లండను ఆగస్టు 22:— జర్మను సైనికులు నమూరుకోటలపై ఫిరంగులను పుంఖానుపుంఖములుగ కాల్చుచున్నారు.

బెల్జియమువారి దురవస్థ

ప్రాస్సువారి సానుభూతి

లండను, ఆగస్టు 22:— మిషన్లును కష్టములు మాకు చాల ముఖమున కలిగియున్నవి. ప్రాస్సు బెల్జియములకు

అశేదముగ రక్తసంబంధముగలను. బెల్జియము దేశములో జర్మనీవారు ఒక్కడైనశతపంచ వెల్స్ గాట్టి, బెల్జియమును శత్రువుల. వారినుండి తొలగించుటకు ప్రాస్సువారు తీర్మానించుకొనిరి. ఆర్మీ ప్రాస్సు దొరతనమువారు బెల్జియమువారికి వెలియజేసిరి.

ఆస్త్రియా.

ఆస్త్రియనులు ఓడుట

లండను ఆగస్టు 22:— సెంటుపీటర్స్ బర్గ్—ఆస్త్రియా, సర్వియావారికి ఇటీవల జరిగిన యుద్ధములో ఆస్త్రియనులు ఓడి డ్రీనాక్రిడ్జి వైపునకు పారి పోయిరి. సర్వియా సైనికులు ఆస్త్రియావారిని తరిమివేసిరి. సర్వియావారు, ఆస్త్రియా వారి 40 ఫిరంగులను, మంచుగుండును సామానులను, గుట్టములను పట్టుకొనిరి.

రషియా.

రషియావారు ఆస్త్రియాలో ప్రవేశించుట.

లండను ఆగస్టు 22:— రషియా సైనికులు 20 వ తారీఖున బ్రుచ్చి నగరదాటి, ఆస్త్రియాపై దండెత్తిరినియు, రషియను వైమానికులు తూర్పు రషియాలోని (అనగా జర్మనీ రాజ్యములో) మిలిటరీ కట్టడముల పై బొంబులను వేసిరినియు, రషియా గవర్న మెంటు వారు ప్రకటించినారు.

రషియను సైనికులు.

ఫిరంగులను పట్టుకొనుట.

గంబిసెనువద్ద రషియను సైనికులు జర్మనీవారి ఫిరంగులను, పట్టుకొనిరి. చాలమంది జర్మను సైనికులను తైదీలుగ పట్టుకొనిరి. ఆస్త్రియా దేశమునందలి గెలిసియాపర్వతాలలోని క్రాస్నే వద్దకూడ రషియను సైనికులు జయము గాంచిరి. క్రాస్నే వద్ద జరిగినయుద్ధములో జర్మనీవారికి చాలవప్తము కలిగించి, 6 గురు మిలిటరీ క్యాంపులను 1250 సైనికులను తైదీలుగ పట్టుకొనిరి.

సర్వియా.

లాంజ్విట్జ్ యుద్ధము.

ఆస్త్రియావారి రోడిరి.

రోము, ఆగస్టు 22:— 'లాంజ్విట్జ్ వద్ద వాల్టాకోజుల వరకు జరిగిన యుద్ధమునందు సర్వియావారు పూర్తిగా తీర్చిదిద్దిన సర్వియా హెడ్క్వార్టర్స్ వున్నవారు ప్రకటించినటుల నివ్వండి తెలియవచ్చుచున్నది. డ్రీనాగిని దాటి ఆస్త్రియావారి సైన్యము చెదరగొట్టబడెను. ఉభయపక్షములందును చాలమంది మృత్యుమైరి. జయినివాద నేకజేలయిరి పరాజితుల తైదీలుగ పట్టుకొనినారు.

ప్రాస్సు.

క్రెంచివార్డి, నిరోధము.

విషపురవ్వలు.

లండను ఆగస్టు 22:— జర్మనీవారు ఫిరంగులలో విషముండు, డండరవ్వల విషముగొందుట మంచిది కాదని ప్రాస్సువారు హేగులోనున్న పంచాయితీ సభవారికి తెలియపరిచినారు.

జపాను

జపానువారి అంత్య సందేశము.

జర్మనీవారు సమాధానమివ్వక పోవుట.

లండను ఆగస్టు 21:— జపానువారు పంపిన అంత్య సందేశమున కింకను జర్మనీవారు సమాధాన మిచ్చియుండలేదు. తనివారమురాత్రి మూడుగంటలకు దీనిగడువు దాటిపోవును.

జర్మనీలోని జపానురాయబారి.

లండను ఆగస్టు 22:— జపానుపంపిన అంత్యసందేశమునకు తనివారము తెల్లవారము 4 గంటలలోపుగా జర్మనీ వారు జవాబు ఇయ్యిరియెడల, బర్లినునగరమును వదలవలసినదని, జపాను దొరతనమువారు జర్మనీ ముఖ్యపట్టణముగు నగరములనున్న తమ రాయరాజకి తెలిపిరి.

జర్మన్

పోపుగారి మరణము.

లండను ఆగస్టు 21:— పోపుగారు మరణించిన తరువాత రాజసూర్యాదలతో సౌకమందిమున పర్యంధబెట్టిరి. వీరిని చూచుటకై చాలమంది వివరకే వచ్చియున్నారు. మొదటినుండి చివరకు నిక్కడను వచ్చినవారందరూ వీరియందెంతయో పూజ్యభావమును భక్తిని సమర్పించిరి. వీరికి తెల్లని వస్త్రములు తొడిగిరి. దారికి మెడచుట్టుకు యెఱ్ఱరి గుడ్డ కట్టబడినది. స్వాతంత్ర్యము కలిగిన కొందరు గౌరవాధ్యక్షుగ పోపుగారి సాదములను, చేతి వ్రేళ్లను ముద్దుపెట్టుకొనిరి. పోపుగారి మందిరములో పూర్వాచారము ప్రకారము తలుపులు మూసివేయకుండ సభచేసి కార్డినలులు మతవిషయములను జర్పించిరి.

పోపుగారి ఓటు.

"నేను పుట్టినపుడు క్రీడవాడను. నా జీవితమంతయు క్రీడ తనముననే గడపితిని. క్రీడవాని నే మృణింప గోరుచున్నాను" సెంటుపీటర్స్ నందు సమాధి కేర్వవలసినదనియు, అట్లు కేయనపుడు సామాన్యరి కెట్లు నడపుదురో యట్లు నడువవలసినదనియు పోపుగారి వీలుండుకోరిరి.

హిందూదేశము.

దక్షిణహిందూస్థానము.

క్రెంచివారి.

ప్రాస్సుకు రమ్మకుట.

కూనూరు ఆగస్టు 22:— రమ్మని ఉత్తరవైపునందుకూనూరులోనున్న చిచూ, ట్యూనియర్, అను ప్రెంచిఫాసరీలు, నిన్న సాయంత్రముల కూనూరునుండి పొందుచేరిక వెళ్లిరి. ఇండియాలోనున్న ప్రెంచికేసులెల్ల స్త్రీమరుమిద బహుశా ఈఫాదిరీలుకూడ ప్రాస్సు దేశమునకు వెళ్లుదురు. ప్రెంచిపాదిరి చిచూ గారు, అచాని వికే క్లెన్ ప్రతినిధి ప్రస్తావనగా ఇట్లుచెప్పెను:— 48 సంవత్సరముల వయస్సుకు మించని ప్రెంచివారు ప్రపంచములో కేమూలనున్నను, యుద్ధసమయములో స్వదేశమునకు వెళ్లి మాతృదేశసేవ చేయవలయునని దొరతనమువారి ఉత్తరవు కలదు. దక్షిణ హిందూస్థానములోనున్న కాశీ, వేయాకు తోటల యజమానియగు ఒక ప్రెంచివానికూడ రమ్మని ఉత్తరువులు వచ్చినవట. ఫాదిరీలు ఆయుధములనుబారి యుద్ధము చేయగూని మిలిటరీ దుస్తులనుధరించి యుద్ధములో దెబ్బలు తిరిగిన సైనికుల కుపచారము చేయవలయును.

మేయోభననమునందు సభ.

దేశభక్తిని, రాజభక్తిని వెల్లడించిరి.

లెంగూరు, ఆగస్టు 22:— సేటిసాయంత్రముల మేయోభననమునందు గొప్ప సభజరిగినది. ఈసభకు ఎ.ఆర్. కాక్సు, వి. సి. యస్. గారు అధ్యక్షులుగనుండిరి. ఈసభ హిందువుల యొక్కయు మహమ్మదీయుల యొక్కయు ప్రముఖుల ప్రోత్సాహమున గూర్చబడినది. వారిలో ముఖ్యులు 12 గురు శతభాషలం దుపస్థనించిరి. సరోపాసంగ్రామము వలన కలుగు యేర్పాటులందు అవసరముగ సాయమును చేయుదుమనియు తమ నిశ్చయ రాజభక్తిని వెల్లడించుదురు ఒక తీర్మానముగ ప్ర్యాసుజేసిరి. ఇంగ్లండులో ఇండియన్ రిలీఫ్ ఫండునకు డాక్టరులు, మహాముఖులతోక సభను నియమింపవలసినదనియు, బ్రిటిషు వైస్ర విషయముకొనుట దేశవాలయములందు ఎగవ త్రొవ్వకలు సలుపవలెననియు ముచెందు తీర్మానము మోడింపబడెను.

అలహాబాదు.

యుద్ధము - భనసాహాయ్యము.

లెన్సెంటు 'మర్న' గారి విభాషన.

అలహాబాదు ఆగస్టు 22:— వైస్రాయిగారు సాపించిన నిధికి సాహాయ్యము చేయవలసినదని సంయుక్త రాష్ట్రముల ప్రజలకు లెన్సెంటు గవర్నరు మెన్రూ గారు విభాషన బంపిరి.

రంగనూ ఆగస్టు 22:—మలయా రాష్ట్రములో నొర
తనమువా టిలు కేలియజేయుచున్నారు:— ఇంగ్లండునుండి
సామ్యుపంపుటకు వీలులేకపోవుటచే రబ్బరుతోటల యజమాను
లకు చాలచిక్కులు కలుగుచున్నవి. అందుచే నొరతనమువారు
ద్రవ్యసహాయము చేయుదురు. క: కులోనివారికి 20 వేల డాల
లను, సింహానలోనువారికి 29 వేల, నెలముగరువారికి 17
డాలర్లు ఖర్చుపెట్టబడును. వీరు చీలిలను పెట్టి పనిచేయుచు
నూటపలన కొన్నిచిక్కులు కలిగినవి. ఈచిక్కులు లేకుండ
చేయుట కీసామ్యు ఖర్చుపెట్టబడుచున్నది. కూలీలకు పెట్టి
వసూలయ్యె పనులను చేయుచువారికి కూడ నిసమునకు
వేల డాలరులవరకు అప్పుకొరదయ్యబడును.

వృత్తాంత లేఖలు

సిరియోదాచారు వార్తలు.

హుమలీపురం యొద్దనుండి.

సిరియోదాచారు ఆగస్టు 19:- నిశ్చలవృత్తితో నవలలోకించి విలయ మాన్యుమాన్యు జూపలుచున్నది. ఒకత్తెలు ఘోరసంగ్రామము, ఇంకొకత్తెలు జలప్రళయము. ఒకప్రక్క అతివృష్టి. వేటోకదిక్కు ఆనావృష్టి. ఈ కాలములను బట్టి తినుబండారముల వెలలధికమై వీరలు పడు కడు నిక్కట్లులు వక్కాణింప నేరితరము? గోరుచుట్టుపై గోకటిపోటునుట్లు నేటికి దెబ్బదియై దినములనుండి విరామములేకుండ నిచ్చుట నొక్కరితిగ మునురుపట్టి యాకాశము జీమానంధుములచే గప్పబడి, మరీచీమండలంబు మరుగుపరచి, గోధంతరాశంబు నిరంతర నిరంధ్రునిగాంధకారబంధురంబుగ జేసి, మిన్నుల్లడ తూంట్లుబడ్డదో యనుభూతి భూమ్యాకాశములకు సన్నములు

దినమైనను వర్షములేక మురియుచున్న విరలిగానింబిం. ఉత్తర హిందూస్థానమునకు బోవువార్తలవృత్తంబునను భాద్రపద, వృశ్చిక్షేమకాల నడుమ, నేటికి నెలదినములక్రింద శ్రమమానమైనవోయననట్లు ఒక్కడిను 24 అంగుళముల వర్షముగురిసి యిండ్లను మండికి, గాడపి సర్వప్రాణుల వర్షనాతితంబుగ కత్తులు పాల్వేయుటయేగాక, సమీపముగా ప్రవహించు గోదావరీనదియందు వరద యధికమైయేటివైపునను సంతెతాలూకు గడ్డల్ల ఒక్కొక్కటి 80 టన్లు అనగా 7200 మణుగుల టరువుగల యనపరమలములను త్రొణకణంబులవలె మైలున్నరహారమున విసర్జియై, కంఠేనసర్వము నిర్మూలన మొనరించినది. రైలునడమట కాటంకమై యుత్తరదిక్కునకు బోవు ప్రయాణికులు, పడుచున్నచాధలు చెప్పతరముకావు. ఇప్పుడు ప్రయాణికుల తత్తరవాసులయేటివైపుట్లలో దాటిండుచున్నారు. ఇదివెదురుబద్దలతో నల్లబడి చక్కముచే గప్పబడినదై యొక్కొక్కతూరి ముప్పది నలుబదిమందిని దాటించును. నీపుట్టి మునిగినదోయను, లోలోకిభాతి నీపుట్లు ఎప్పుడుముగ్గునో ప్రజానప్తు మెప్పుడవునోయని భయమొడుముచున్నది. ప్రయాణికులవలన ద్రవ్యమార్జించు రైల్వే కంపెనీ వారు తిరిగి వంతెనయారగు నంతవరకు, చిన్న స్త్రీమూలంచి వైనను నెట్టి ప్రజలప్రాణముల గాపాడుదురని ప్రార్థకులు. లేనియెడ నీపుట్లుమునుగుట నిశ్చయము. ప్రజానాశనమాట నిజము. పడిపోయినవంతెన ఒక్కడెట్లుటకు యచ్చటనుండి వైసినపటాల చచ్చటికిబోయి వివిధోపాయముల జేసిహించి భగ్ని మనోరథయై సుదకు విడనాడివచ్చినది.

హరికథలు.

ప్రకృతిమిచ్చట ప్రజానాశన హరికథలు. విండ్రజాలి కుని మాయచే దిగుచున్న మిడుతలగమిపోత హరిదాసులు పుం భానుపుంభులుగా వచ్చుచున్నారు. కొందరు చాక్షిజాతులు మరెకొందరు ప్రాక్షేతాదులు. వీరు ద్రవ్యాష్టనమండే భ్రాంతిగొనక యవీరుల తమ బోధనాశక్తిచే సునీతులజేయుటకు ప్రయత్నించుగదా జన్మసాఫల్యము. వారియందే లోపము లున్న శ్రోతలకు మంచిమార్గ మెట్లవడను? హరిదాసులని పేరుట్టుకొని మన హిందూసనాతనధర్మములు, ఆచారములను ఆచరింపక కొందరికి వెంట్రుకలు క్రావులు, మరెకొందరు దుర్విసేతులవలెగల తప్పుత్రాగిమెరుచి దెబ్బలాటకు సన్నదులగుట, కథాసందర్భములనుండు సంతరము తెరుంగక బోతామొదలగు మహాకవుల కలిత్యధారను నిందించుట, ఇదియన్నియు, జూడ నేరికి దేహము గింపింపదు? వీరచ్చటికి వచ్చువరకు హరిదాసులేమో గాని మా యూరినాయువులు సోక మారివుచున్నారు.

తుని వార్తలు.

(ఒక విలేఖరుని యుద్ధనుండి)

కాలమానము.

వారము పదిరోజులనుండి యాదుట్టుప్రక్కల విలేజు ముగ వర్షించినది. వరిచేలు ఊళ్ళుచాలాభంగము జరిగినవి. ఏరుపూర్తిగా ప్రవహించుచున్నది. కొన్ని ఉభాలైనవోలములు మునిగిపోయినవి. ఏరుగునోయని రైతులు చాలాభయపడుచున్నారు.

యూనియను.

మరల నిదివరకు రిజయను వెట్టినవారే. యూనియను చేరుమెనుగ నప్పాయంటు జేయబడిరి. వీరు మోహూలు

మోహూలుప్రగనున్నార. వీరు తమమూలమునకి భంగము గలుగునని భయపడి మొదట రిజయను వెట్టెయ్యండిరి. ఇప్పుడు మాత్రంగాకాబోర్డు వెసిడెంటు గానున్న గంటి సుబ్బారాయుడుగారు మోహూలుప్రగగారే యాపదవికి దగినవారని వారిరిజయను మంజూరుచేయక యెటులనో ఆరెండి మెంటుచేసి కావలసినయెడల నాయుడుగారి సహాయముదీసికొని పనిజేయవలసినదని మోహూలుప్రగగారిని చేరుమేనుగా నియమించి నారు. మోహూలుప్రగగారికి నేర్పు, గ్రామాభిమానము, కార్యనిర్వాహక పటుత్వము చాలవరకుగలవని వెసిడెంటుగారాలొందించియున్నాయను అన్నివిధముల బాగుపడనని తలంచి యిటువలె జేసియుండిరిగాని తక్కిన సంగతులను గురించి యోచనపూర్తిగా జేయలేకపోయినది, మాకు విచారముగ నున్నది. ఇక్కడ మాయస్టేటువారు మిల్లల విద్యవిషయమై మోహూలుస్థాపించి వన్నె కెక్కిన ను సాధ్యములను వెదకి వెదకి తెప్పించి మంచిజేతములనిచ్చి స్కూలును మంచి యున్నతస్థితిలోనికి దెప్పింప వలవిధముల బ్రయత్నములు జేయచున్నారు. నిరంతర సంకల్పము స్కూలుస్థాన పరిక్షలో కృతార్థులైన వాలగ సంఖ్యయే యట్లేటువార నహదా క్యమునకును మోహూలుప్రగగారి చాచకక్యమునకును తార్కాణము. స్కూలు యిప్పుడు మంచిస్థితిగన న్నది. సుమారు 650 పిల్లలుగలరు. నిరుడు స్కూలుస్థానంలో చాలమంది కృతార్థులైరు పలుతావులనుండి ఆర్జునులొనికి పిల్లలువచ్చిచేరిరి. ఇట్టి స్థితిలో మోహూలుప్రగగారు యితరపనులు ఒక్కడెట్లుట యెటులనో తెలియకున్నది. వీరి వైపున రెండు ఉద్యోగములును, గ్రామస్థులకు సమానమైన సుఖమును గలుగజేయుచే, పిల్లల చదువునందే ఒకమారు శ్రద్ధసహించినయెడల, నావల గ్రామ పారిశుధ్య వ్యవహారమునకు పలుకవచ్చును. ఇదియే ముందు జూచిన యెడల నయ్యది వెతుకవడును. ఈ విషయములు ప్రభుముగ మోహూలుప్రగగారు ఆలోచించి మరల నేతీరున పదవి నధిష్టించినారో తెలియకున్నది. వారు చాక్షి పుచ్చుకొని మొన్న శనివారాదివారములలో యింటిపన్ను వృద్ధిచేయు తలంపుతో ప్రతియిల్లుచూచుచు బయలుదేరినారు. వీరి కీయుద్యోగము లేనియెడల నీ మైము స్కూలునిమిత్తమై ఖర్చుజేసినయెడల మా పిల్లలు తప్పక ప్యాసుకాగలరని మాకు నమ్మకము. అదియునుగాక, తుని కేవలము పట్టెటారుగాదు. ఇంతో అంతో చదువుకొని ఖురానాగా కాలక్షేపముజేయు వెడ్డమనుష్యులు, నేర్పరులు, ఆభిమానులు, చాలమంది గలరు. వారిలో కొందరు యితరోద్యోగములు లేనివారుగ కూడ నున్నారు. వారిపని, నిర్వహించగల సామర్థ్యమునుగూడ గలిగియున్నారు. కాబట్టి వెసిడెంటుగారు పాగుగ మరియొక పర్యాయ మాలోచించి మా గ్రామమునకు సర్వవిధముల సౌఖ్యముగలుగునట్లు జేయగలరని విశ్వసించుచున్నారము. ప్రజల యభివృద్ధి కొరతను, సౌఖ్యముకొరతను స్థాపించిన చల్లని యంగ్లెయ పరిపాలకుల నేర్పాటులను క్రమక్రమముగ నవలంబించి పరిపూర్ణ సౌకర్యముల గలగజేయుటకే నీపదవియందుగల నధికారుల నందరిని సభక్త పూర్వకయి వేచుచున్నాము.

ఒక తగాదా.

నిప్పటిమల్లయ్యగారు బట్టలవస్త్రీకులు. ఈయన అల్లుడు మల్లిఖార్జునుడు. అల్లుడు చిన్నప్పటినుండియు మామగారి యింట్లోనేయుండి మామగారితో కలసివ్యాపారముజేయుచుండెను. రెండేండ్లక్రిందట మల్లయ్యగారి కుమార్తె లోకాంతరంగురాలాయెను. అప్పటినుండియు మల్లయ్యగారు విరక్తిజెంది అనిగ్రహి నేడు అల్లునివిడ వూడ జూపి యిల్లునెడలకొట్టి నారు. అల్లుడు మొదట వ్యాపారమునకై నేమియు సామ్యు నెట్టలేదని అంతయు తనదేయని అంటాడు. పాపము భార్య పోవుటయేగాక, వైసాకూడ బోవునాయని అల్లుడు విచారించుచున్నాడు. అగ్గము ప్రాణముతోవుట నిట్టిదేకదా! మల్లయ్యగారు ఏండుమీరినవారు. చాల యోగ్యులు. మంచి చెడ్డలు తెలిసినవారు. ఒక నేళ అల్లుడు ప్రభుమున ఏమియు నెట్టుబడి నెట్టకపోయినను, చిరకాలమునుండి కిండ్రియని నమ్మి కుమారుడుగా సంపరించుచున్న అల్లునియెడల నింత విరసభావము జూపుట మల్లయ్యగారికి తిగియుండలేను.

ఉత్తరరామచరిత. ౦-౭-౦

అభినవమోహనము. ౦-౭-౭

ఈరెండును మనోహరములయిన నాటకములు.

వ్యసేది, బ్రహ్మసందేశాశ్రీ.

తుని-గోదావరిజిల్లా.

నోటీసు

90 మంచి చందనపు కూసాలును 200 ఇతర జాతి కొయ్యలును కోడూరులో 25-8-1914 వ తేదిన వేలము వేయబడగలవు. సచాలు దాన్లు రావలెనని కోరడముయినది.

Cuddapah Collector's Office East forest Branch (Sd) A. QADIR. Dated 29th July 1914. Dt. Forest Officer.

సత్యముగా మోసముకాదు.

గుణపదనివో ద్రవ్యమును ఖండితముగా తిరిగి యిచ్చెదము. ఒకానొక ఘోషయి మహాత్మునిచే చేయబడిన

మేహధ్వంసిని గజకేసరిమాతలు

ఈ మాత్రల సేవచే ఉష్ణవాయువు, మేహసంబంధి క్రణములు, చెల్లితురుపులు మొదలగు మేహసంబంధసమస్త వ్యాధులు ధాతునప్తము, ధాతు నీరైయుండుట, దేహబల హీనత మొదలగునవి నివర్తించి దేహోగ్యము, ధాతుపుష్టి సంభోగసుఖము కలుగును. సీసా 1-కి క్రయం రు. 0-2-0

దేహపుష్టి బోషధము:- ఈ బోషధమును సేవించినవో దేహముచిక్కిపోవుటయు, బలహీనత, అజీర్ణము, అగ్నిమాం ద్యము, నరములబలహీనత మొదలగునవి నివారణయై, జీర్ణ శక్తి, నరములపుష్టి, రక్తవృద్ధి, దేహపుష్టి, జ్ఞాపకశక్తికలుగును. విద్యార్థులకు, స్త్రీ డర్లకు చాల ఉపయోగకరము. సీసా 1-కి క్రయం రు. 2-0-0.

మావిలాసము.- హోలపు దేవరమతం సిద్ధాంతములు, హరపనహల్లి, (బల్లారిజిల్లా)

శ్రీకాళహస్తిమాహాత్మ్యము.

రెండవ కూర్పు.

“సుతమతియైన యాంధ్రకవి ధూర్జటి పల్కుల కల్లు గల్లెనీ, యతులిత మాధురీ మహిమ” యని శ్రీకృష్ణ దేవ రాయ లచే శ్లాఘింపఁ బడినది. ఇప్పుడు రెండవకూర్పు చక్కగా సవరించి వెద్యుత్తురములతో ఆంధ్రవాల్మీకి రామాయణమును సుభద్రావిజయ నాటకమువలె ముద్రింపఁ బడినది. ఆంధ్ర వాల్మీకి రామాయణ కృతికర్తలగు బ్ర. శ్రీ. వావిలికొలను సుబ్బరావుగారు వ్రాసిన టీకయు దీనికి జేర్చబడినది. ఇందు శ్రీ కాళహస్తి శివస్వరూపము గలదు.

సగము కాలికో వెల 1-0-0 ప్రాక్తికాలికో 1-4-0 ఆఱుప్రతులొక్కసారి కొనువారికి 1-0-0 కు 0-4-0 ల వంతున ప్రోసివేతుము. నలసివారు.

శ్రీ రామాయయందుండిరము.

తిరువళ్ళీక్కేడి, మద్రాసు ఆనివ్రాయకలయును.

సర్వజీవన్.

ధాతుపుష్టిమందు లన్నిటికి తల్లి.

ఇది సంజీవినంటి ఒక వనమూలిక. ఇదియే మన పూర్వీకుల ఆతిరహస్యపు బోషధము. దీనిప్రభావము కనుగొనవలయునన్న రాత్రి పండుబోవు సమయమున పుచ్చుకొనిన కొన్ని నిమిషములలో దానిప్రభావము కనపడును. నపుంస కత్తము పోగొట్టుటకు యంతకుమించినది లేదు. జన్మేంద్రియ దుర్బినియోగముచేతను మూత్రద్వారంబులకు సంభవించెడి అనేకవ్యాధులను పోగొట్టుటలో రాజునంటిది. రక్తమును శుభ్రపరచి నరములకు పలుత్వమున్న దేహమునకు బలమును కాయము నిచ్చును. 20 విధములగు మేహములను మొదలంట నాశనము చేయుటలో సంజీవినంటిది. “సర్వజీవన్” ఇది శ్రీలు, పురుషులు, బాలురు వృద్ధులు అందరును నుపయోగించవచ్చును. ఇది పుచ్చుకొనినయెడల వృద్ధాప్యము నశించి మిగుల బలమును ఆయుర్వృద్ధియొకలుగును.

వెల టిన్న 1-కి 2-0-0 పోస్తేజి ప్రత్యేకము.

ప్రాఫెసర్ జి. యస్. నాయుడు, (13-5-14) కలియుగభీమ.

16 కృష్ణపు మొదలిసిగ్గ, తిరువళ్ళీక్కేడి మదరాసు.

కొందఱు విలేఖరులుకాగితము రెండు ప్రక్కలును జలుగుగా వ్రాసి పంపుచున్నారు. రెండు ప్రక్కలు వ్రాయుటలో ముద్రణకార్యము మిక్కిలి కష్టమగుచున్నది. కావున దయయుచు విరళముగా కాగితమునకు ఒకవైపున వ్రాసి పంపుదురుగాకయని ప్రార్థించుచున్నాము. (ఆం. ప. చ. ౧౧)

